

**Etelä-Pohjanmaan
maakuntaohjelmaluonnoksen 2018–2021 ja
siihen sisältyvän ympäristöselostuksen
lausuntokierros 29.9.–31.10.2017**

Vastineet

Sisällys

Sisällys.....	1
KUNNAT	3
Alavus	3
Isokyrö	4
Kauhajoki	5
Kauhava	5
Kuortane	6
Kurikka	6
Seinäjoki	7
Soini	7
Teuva	8
Vimpeli.....	8
Ähtäri	8
ALUEHALLINTOVIRANOMAISET	10
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, lausunto maakuntaohjelmasta.....	10
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, lausunto maakuntaohjelman ympäristöselostuksesta.....	10
KOULUTUSYKSIKÖITÄ JA OPISKELIJAJÄRJESTÖJÄ	11
Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys	11
Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy.....	13
Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta - SAMO.....	16
Seinäjoen yliopistokeskus.....	16
ELINKEINO- JA KEHITYSTOIMIJOITA.....	20
Etelä-Pohjanmaan matkailu Oy	20
Järvi-Pohjanmaan yrityspalvelu Oy	21
Suomen metsäkeskus, läntinen palvelualue	21
Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymä	21
Thermopolis Oy	22
SOSIAALI- JA TERVEYSALAN TOIMIJOITA.....	24
Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestöalo Seinäjoki	24
TYÖMARKKINAJÄRJESTÖT	27
Akava, Etelä-Pohjanmaan Aluejohtoryhmä.....	27
SAK.....	28
STTK Etelä-Pohjanmaan aluetoimikunta	29
NAAPURILIITOT	29
Keski-Pohjanmaan liitto.....	29
Pirkanmaan liitto	30
Pohjanmaan liitto	30
MUUT YHTEISYÖTAHOT.....	31
Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät	31
Mantere Henna	32
MTK Etelä-Pohjanmaa ry.....	32

Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	33
Ristimäki Jaakko.....	34
Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry.....	34

Lausunnoista on poimittu pääasiassa ne kohdat, joissa ohjelmaluonnokseen esitetään muutoksia tai täydennyksiä.

KUNNAT

Alavus

Lausunto: Strategiset valinnat ovat hyvin perusteltuja ja tulevaisuuteen suuntautuneita. Strategian toteuttamiseksi kaavailut toimenpiteet ovat myös maakunnan luonteeseen hyvin sopivia ja pääosin koko alueen kattavia.

Toimintalinja ”Tulevaisuuden osaamistarpeet”: Huolena on koulutuksen saatavuus ja saavutettavuus maakuntakeskuksen ulkopuolella. Monipuolisten koulutusmahdollisuuksien turvaaminen koko alueella on edellytys sille, että koko alue voi kehittyä. Toimenpiteiden terävöittämistä tältä osin olisi kaivannut.

Vastine: Maakuntaohjelmassa asian tärkeys ja merkitys maakunnan kehittämiseksi on mahdollista nostaa esiin ja siihen otetaan kantaa. Toimenpiteet ovat kuitenkin koulutusta järjestävien tahojen käsissä.

Lausunto: Myönteistä on matkailutoimialan huomioiminen kehittyvänä ja kehitettävänä toimialana, jonka tulo- ja työllisyysvaikutukset olisi tarpeen selvittää. Toivottavaa on, että matkailutoimialan muodostama kehityskäytävä maakunnan itä- ja pohjoisosissa vakiintuisi käyttöön ja näkyisi käytännön toimenpiteissä.

Vastine: Tähän lausuntoon on helppo yhtyä. Kirjaus maakuntaohjelmassa tuo kehityskäytävää näkyväksi. Käytännön toimenpiteissä tarvitaan aloitteita muun muassa toimialalta ja sidosryhmiltä.

Aktiivisia toimia valtatie 18 Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä palvelutason parantamiseksi sekä henkilöraide liikenteen kehittämiseksi Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä -yhteysväliillä on jatkettava.

Vastine: Vt 18 Laihia–Seinäjoki-välille on vuoden lopussa valmistumassa palvelutasosuunnitelma, jossa yksittäisiä kohteita mm. ovat 3 kpl ohituskaistoja, Pelmaan liittymän etuajo-oikeuden muuttaminen ja myöhemmin eritasoliittymä rakentaminen sekä lukuisten yksityisliittymien poistaminen. Laihia–Vaasa-välille ollaan esittämässä uutta valtatie yleissuunnitelmaa. Seinäjoki–Ähtäri–Jyväskylä-osuudelle tehdään tarpeellisia paikallisia parannuksia esim. liittymäjärjestelyt. Myös vt:n 18 oikaisuosuuksien tarkempaa suunnittelua ja rakentamista edistetään, vaikka hankkeiden toteutuminen lähitulevaisuudessa on epätodennäköisiä.

Kehityskäytävä välillä Vaasa–Seinäjoki-selvitys on tehty 2015. Siinä yksi pääpaino oli rataliikenteen palvelutason nosto, eli esim. kohtaamispaikan rakentaminen Tervajoelle ja taseysteysten poistamista sekä junavuorojen lisäämistä.

Uusi selvitys joukkoliikenteen palvelutason määrittämiseksi koko maakuntaan on alkanut tänä vuonna.

Alueellisen henkilöraide liikenteen kehittämisestä on käynnistynyt maakuntien ja LVM:n yhteinen selvitys, joka valmistuu tammikuussa 2018. Selvityksen laatii WSP Oy. Jatkotoimenpiteistä päätetään selvityksen tulosten perusteella.

Lausunto: Useassa kohdassa maakuntaohjelmaluonnosta on viitattu, että työvoiman saatavuuden ja maakunnan kehityksen turvaamiseksi tarvitaan maahanmuuttoa. Ohjelmassa olisi voinut tuoda esiin, mitä toimenpiteitä maakuntatasolla tarvitaan työperäisen maahanmuuton edistämiseksi.

Vastine: Lausunnossa kiinnitetään huomiota tärkeään asiaan ja siihen liittyviä kirjauksia tullaan ohjelmassa täydentämään. Tarvittavia toimenpiteitä tarkastellaan myös juuri alkavassa kansainvälistymisen toimenpideohjelman päivitystyössä. Käytännön toimenpiteisiin on myös käytettävissä rahoitusresursseja. Rakennerahasto-ohjelma sisältää maahanmuuttoon liittyviä painotuksia ja erityisesti ESR-rahoitusta on käytettävissä tähän teemaan.

Isokyrö

Lausunto: Isonkyrön kunta tukee maakuntaohjelmassa esitettyjä tavoitteita ja painottaa erityisesti liikenneyhteyksien ja kehityskäytävien vahvistamista sekä logistiikan kehittämistä koskevissa painopisteissä seuraavia kehittämiskohtia:

- Valtatien 18 Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä palvelutason parantaminen ja
- Henkilöraide liikenteen kehittäminen Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä -yhteysvälillä

Isonkyrön kunta painottaa Vaasa-Seinäjoki -kehityskäytävän infrastruktuurihankkeiden edistämistä, jolla luodaan edellytykset kahden elinvoimaisen maakuntakeskuksen muodostumisessa toimivaksi ja kansallisesti sekä kansainvälisesti entistäkin kilpailukykyisemmäksi työssäkäyntialueeksi.

Vastine: Vt 18 Laihia–Seinäjoki-välille on vuoden lopussa valmistumassa palvelutasosuunnitelma, jossa yksittäisiä kohteita mm. ovat 3 kpl ohituskaistoja, Pelmaan liittymän etuajo-oikeuden muuttaminen ja myöhemmin eritasoliittymä rakentaminen sekä lukuisten yksityisliittymien poistaminen. Laihia–Vaasa-välille ollaan esittämässä uutta valtatie yleissuunnitelmaa. Seinäjoki–Ähtäri–Jyväskylä-osuudelle tehdään tarpeellisia paikallisia parannuksia esim. liittymäjärjestelyt. Myös vt:n 18 oikaisuosuuksien tarkempaa suunnittelua ja rakentamista edistetään, vaikka hankkeiden toteutuminen lähitulevaisuudessa on epätodennäköisiä.

Kehityskäytävä välillä Vaasa–Seinäjoki-selvitys on tehty 2015. Siinä yksi pääpaino oli rataliikenteen palvelutason nosto, eli esim. kohtaamispaikan rakentaminen Tervajoelle ja tasoristeysten poistamista sekä junavuorojen lisäämistä.

Uusi selvitys joukkoliikenteen palvelutason määrittämiseksi koko maakuntaan on alkanut tänä vuonna.

Alueellisen henkilöraide liikenteen kehittämisestä on käynnistynyt maakuntien ja LVM:n yhteinen selvitys, joka valmistuu tammikuussa 2018. Selvityksen laatii WSP Oy. Jatkotoimenpiteistä päätetään selvityksen tulosten perusteella.

Kauhajoki

Lausunto: Kauhajoen kaupunki pitää hyvänä, että ohjelmaan on sisällytetty yritysten toimintaedellytysten parantamista monenlaisin keinoin.

Työpaikoille ammattiopetusta ei voida siirtää, vaan vahvoja ja kehittyviä koulutuslaitoksia opettajineen tarvitaan edelleenkin.

Vastine: Lausunnon kanssa voi olla yhtä mieltä siitä, ettei opetusta kokonaan voi siirtää työpaikoilla tapahtuvaksi. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi on kuitenkin toteutumassa ja maakuntaohjelmassa on tavoitteena löytää eteläpohjalainen malli uudistuksen onnistuneeseen läpivientiin. Mallien kehittelyyn on myös hankerahoitusta saatavana.

Ammattikorkeakoulujen tutkintomäärien nostaminen on hyvä asia, mutta lisäksi tulee huomioida myös muun ammatillisen / toisen asteen koulutuksen tarve. Maakunnan reuna-alueiden elinvoimaisuuden kannalta on tärkeää lisätä ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja ja mahdollisesti myös opetuslupia tukemaan alueen elinkeinoelämän /yritysten henkilöstötarvetta

Kauhajoki pitää myös tärkeänä, että aikuis- ja täydennyskoulutus huomioidaan osana koulutuksen kehittämistä.

Vastine: Asiaa on tuotu esille maakuntaohjelman kohdissa TL2/Innostavat urapolut - Koulutuksen saatavuus ja saavutettavuus sekä Ammattialojen vetovoima ja koulutus.

Ohjelman vaikuttavuustavoitteiden ja mittareiden luettelo on puutteellinen teeman ”Eheä aluerakenne” osalta. Siihen tulee sisällyttää samoja teemoja kuin on mainittu ohjelmassa Eheä aluerakenne -otsikon alla.

Vastine: Mittareita on täydennetty ja tarkennettu asiakirjan nähtävilläoloaikana.

Kauhava

Lausunto: Kauhavan kaupunginhallitus esittää kohtaan, Liikenneyhteyksien ja kehityskäytävien vahvistaminen sekä logistiikan kehittäminen seuraavaa:

Kauhavalla sijaitsee Etelä-Pohjanmaan yksi suurimmista matkailukeskittymistä ja merkittäviä teollisuusyrityksiä. Matkailuvirrat ja teollisuuden työpaikat aiheuttavat sujuvan liikennöimisen tarpeen Etelä-Pohjanmaan pohjoisosaan maakunnan sisältä ja maakunnan ulkopuolelta.

Näin ollen Kauhavan kaupunki esittää lausuntonaan, että Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelmassa Liikenneyhteyksien ja kehityskäytävien vahvistaminen sekä logistiikan kehittäminen -osa-alueessa yhtenä painopisteenä ja kärkenä tulee olla Vt:n 19 liikennöitävyyden parantaminen Seinäjoelta Kauhavalle saakka.

Tämä sama tulee huomioida myös raideliikenteessä Kauhavan ja Alahärmän asemien osalta, joissa junien pysähtyminen tulee turvata maakunnan liikkumisen mahdollisuutena ja matkailua palvelevana liikenneyhteytenä.

Vastine: Vt 19 on kokonaisuudessaan osoitettu raskaan liikenteen runkoyhteydeksi, jolloin ensisijaisesti näitä yhteyksiä tullaan parantamaan. Olemme esittäneet vt:lle 19

yleissuunnitelman laatimista, joka sisältäisi silloin mm. ohituskaistaosuuksia (2+2) ja eritasoliittymäjärjestelyjä. Yhteysvälillä Seinäjoki–Lapua on useita valmiita tai lähes valmiita 2+2-tiesuunnitelmaosuuksia.

Raideliikenteen osalta ei ole tiedossa, että junien pysähtymisiä oltaisiin harventamassa nykyisestä. Liitto seuraa tilannetta ja reagoi tarvittaessa.

Kuortane

Lausunto: Maakuntaohjelmassa tulisi selkeästi tunnustaa nykyisten kuntakeskusten rooli ja asema maakunnan aluerakenteessa. Elinvoimainen maaseutu ja maakunnan tasapuolinen kehittäminen edellyttävät suhteellisen tiheää kuntakeskusverkkoa kunnallisten peruspalvelujen ja mm. elintarvikekaupan palvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi.

Vastine: Maakuntaohjelmassa tavoitellaan maakunnan tasapuolista kehittämistä. Huomiota kiinnitetään myös mm. kaikkien kuntakeskusten saavutettavuuteen. Maakuntakaavoituksen ja myös maakuntaohjelman laadinnan pohjana toimii rakennemallityö, jossa on päädytty ehdottamaan Etelä-Pohjanmaan verkostomallia, joka pyrkii tasapainoiseen ja maakunnan eri osien vahvuuksia ja kehityspotentiaalia hyödyntävään aluerakenteeseen.

Uutena aikaisempiin maakunnan suunnitelmiin verrattuna on luonnoksessa matkailun kehitysvyöhyke maakunnan itä- ja pohjoisosassa. Kehitysvyöhyke on erittäin perusteltua itä- ja pohjoisosan vahvuuksien ja maakunnan tasapuolisen kehittämisen näkökulmasta. Valitettavasti kehittämisvyöhykeajattelun konkretisointi on jäänyt luonnoksessa ainoastaan liikennetarkasteluun.

Vastine: Kirjaus maakuntaohjelmassa tuo kehityskäytävää näkyväksi. Yritystoiminnan, erityisesti matkailun, kehittämisen osalta alueen vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia nostetaan esille muun muassa toimintalinjan Uudistumiskykyinen elinkeinoelämä alla.

Myös haasteet maakunnan vesistöjen tilassa on tuotu luonnoksessa esille. Maakunnan vesistöjen tilasta huolehtiminen tulisi kuitenkin nähdä ohjelmaluonnoksessa esitettyä painokkaammin, strategisena painopisteenä, jossa eri toimijoiden kesken tehdään pitkäjänteistä ja vaikuttavaa yhteistyötä.

Vastine: Osana luonnonvarojen turvaamista vesistöjen tilasta huolehtiminen on yksi ohjelmaan valituista painopisteistä ja kärjistä. Tekstiin vahvistetaan kirjausta vesistöjen tilan kohentamisesta.

Kurikka

Toimintalinjoilla on nostettu maakunnan kehittämisen kannalta olennaisia kohteita tulevaisuuden tarpeet hyvin huomioiden. Toimintalinjalla 4 yhdeksi lähiajan keskeiseksi liikenteen kehittämiskohteeksi on nostettu kantatien 67 kehittämistoimenpiteiden toimintavalmiuden nosto välillä Seinäjoki-Ilmajoki. Tavoite on hyvä ja siltä osin todetaan, että toimintavalmiuden nosto tulisi tehdä välillä Seinäjoki-Kauhajoki. Toisena keskeisenä kehittämiskohteena on mainittu Jalasjärven kevennetyn eritasoliittymän (vt3 / vt19) rakentamisen ja siitä johtuvien tielinjausten muutosten kiirehtiminen. Tähän Kurikan kaupunki yhtyy ja odottaa hankkeen joutuisaa etenemistä.

Vastine: Maakuntaohjelmaluonnoksen listausta liikenteen kehittämiskohteiksi on päivitetty vastaamaan päivitetystä Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa vastaavaa listausta. Lausunnossa mainitut hankkeet ovat siellä mukana siten, että kehittäminen ulottuu Kauhajoelle asti.

Seinäjoki

Toimintalinjat 1 ja 2 (Uudistumiskykyinen elinkeinoelämä, Tulevaisuuden osaamistarpeet) ovat maakuntaohjelman merkitykseltään ja vaikuttavuudeltaan keskeistä sisältöä. Maakuntaohjelma nostaa onnistuneesti esille yritystoiminnan mahdollisuudet ja myös uudistumistarpeen. Esille nousevat mm. teollinen internet, matkailun kehittäminen, puurakentaminen sekä sosiaali- ja terveystoiminnan mahdollisuudet. Toimintalinja 2 yhdistää Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Seinäjoen yliopistokeskuksen määrittämät koulutus- ja tutkimustoiminnan painopisteet osaksi maakuntaohjelman sisältöä. Maakuntaohjelma nostaa esille myös huolen koulutuspaikkojen määrästä.

Toimintalinja 3 eli hyvinvoivat ihmiset ja yritykset, painottaa ennalta ehkäisevien toimien merkitystä. Esille nousee myös kunnissa tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ, joskin hyvin ohuesti ja lähinnä maakuntahallinnon toimintaan liittyvänä.

Maakuntaohjelmaluonnoksen suurin heikkous liittyy sekä toimintalinjaan 4 (Eheä aluerakenne ja ympäristö) että myös koko toimintaohjelman lähtökohtana olevaan toimintaympäristön muutosta koskevaan analyysiin. Maakuntaohjelma jättää kaupungistumiskehityksen tyystin huomioimatta muutostekijänä, vaikka se yleisesti on tunnustettu globaalina ja edelleen vahvistuvana trendinä.

Tämä kaupungistumiskehityksen sivuuttaminen heijastuu maakuntaohjelmassa erityisesti Seinäjoen kaupunkikehityksen todentamisessa ja merkityksen arvioinnissa. Maakunnan kehityksen kannalta on mitä tärkeintä, että Seinäjoki maakunnallisena kaupunkikeskuksena on myös tulevaisuudessa vetovoimainen kaupunkikeskus muiden Suomen (yhä harvalukuisempien) kaupunkikeskusten joukossa. Maakuntaohjelmassa tulisi tunnistaa tämä kehitys ja myös selkeästi tukea niitä toimenpiteitä, joilla Seinäjokea vahvistetaan yhtenä Suomen kaupunkikeskuksista.

Vastine: Ohjelmaluonnokseen toimintalinjaa 4 täydennetään kaupungistumisteemalla sekä painotetaan Seinäjoen merkitystä yhtenä Suomen kaupunkikeskuksista ja sen kehitystä tukevia toimenpiteitä. Lisäksi kaupungistumisteema nostetaan esille toimintalinjan 3 vetovoimaa käsittelevässä kohdassa.

Soini

Lausunto: Soinin kunta antaa maakuntaohjelmaluonnoksesta kannattavan lausunnon, jossa kuitenkin korostetaan Soinille ominaisia tekijöitä ja erityispiirteitä. Tällaisia tekijöitä, jotka maakuntaohjelmassa tulee huomioida, ovat muun muassa kaikkien uusiutuvien energiaratkaisujen huomioiminen, maakunnan reuna-alueiden saavutettavuuden varmistaminen uusissa liikenneratkaisuissa sekä luontomatkailun korostaminen maakunnan matkailuprofilissa.

Vastine: Lausunnossa esitetyt näkemykset ovat linjassa maakuntaohjelman sisältöjen kanssa.

Teuva

Lausunto: Luonnos Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelmaksi tunnistaa hyvin ja monipuolisesti maakunnan vahvuudet ja kehittämishaasteet. Toimintalinjat ja niille asetetut tavoitteet ovat tarkoituksenmukaisesti asetetut. Toimenpiteet tukevat vahvasti tavoitteiden saavuttamista.

Vimpeli

Lausunto: Koko maakunnan alueen elinvoiman kehittämisen kannalta tulee toimenpideohjelman toteuttamisessa löytää niitä konkreettisia toimia, jotka ovat maakunnan reuna-alueiden yritystoiminnan kannalta keskeisiä. Kuten maakuntaohjelmassa todetaan alue- ja yhdyskuntarakennetta leimaa Etelä-Pohjanmaan erinomainen logistinen sijainti.

Pääteiden ja pääratojen ohella maakunnan sisäisen tieverkon kehittämisestä ja kunnossapidosta tulee huolehtia pääväylien ohella. Järvi-Pohjanmaan kannalta Kokkolan satama-alue ja sen laajennus on alueen yrityksille ja teollisuudelle pääteiden ja pääratojen lisäksi merkittävä väylä kansainvälistä vientiä ajatellen. Yhteistyö maantieverkoston kunnossapidosta ja rakentamisesta yli maakuntarajojen on siten erityisen tärkeää Pohjanmaan satama-alueiden saavutettavuuden kannalta.

Vastine: Pääradalle on valmistumassa ns. Pietarsaaren oikaisurata ja myös Pietarsaaren sisääntulotietä parannetaan. Korjauspaketissa vuosille 2016–2018 on määritelty useita rakentamiskohteita EPOELYn alueelle ja määrärahaa noin 20 M€.

Osaavan työvoiman saanti alueen kaikissa osissa on paitsi kuntien elinvoimaisuuden myös alueen yritysten kannalta keskeinen. Työ ja toimeentulo ovat asuinpaikan valinnassa keskeisiä muuttajatutkimuksenkin mukaan.

Se, että koulutuspaikkoja sijaitsee muuallakin kuin maakuntakeskuksessa, on monessa tapauksessa edellytys sille, että osaavan työvoiman saatavuus pystytään turvaamaan myös maakunnan reunan-alueilla

Vastine: Lausunossa esitetyt asiat ovat yhtenevät maakuntaohjelman linjausten kanssa.

Tärkeänä painopistealueena maakuntaohjelmassa on asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Tärkeitä keinoja ihmisen osallisuuden ja toimintakyvyn ylläpidossa on työelämään kiinnittyminen. Sote-uudistus toteutuessaan siirtää sote-palvelut maakuntien järjestämisvastuulle. Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämässä yhteistyö ennaltaehkäisevien työmuotojen nykyistä laajemmassa kehittämisessä yhdessä kuntien kanssa on jatkossa keskeinen sekä yksilön että palvelujen järjestäjien kannalta.

Vastine: Lausunto vastaa hyvin maakuntaohjelman henkeä ja siinä esitettyyn näkemykseen on helppo yhtyä.

Ähtäri

Lausunto: On helppo yhtyä maakuntaohjelman esitykseen, että maatalousyrittäjien osaamista vahvistetaan turvaamalla perus- ja jatkokoulutusmahdollisuudet.

Metsäbiotalous: Tässä yhteydessä olisi hyvä kirjata maakuntaohjelmaan, että ala tarvitsee osaavia tekijöitä, joten Sedu Tuomarniemen toiminta on varmistettava ja sille taattava riittävät resurssit

kehittämiseen ja kehittymiseen sekä vaikutettava kaikin tavoin oppilaitoksen vetovoimaisuuden säilyttämiseen.

Vastine: Lausunnossa kiinnitetään huomiota tärkeään asiaan. Ohjelmaluonnokseen lisätään maininta metsäalan koulutuksesta.

Lausunto: Matkailutoimialan taloudellinen merkitys maakunnalle ja matkailupaikkakunnille vaatii selvitystä. Viimeisin matkailun tulo- ja työllisyys selvitys on tehty vuonna 2013, joten on päivityksen aika tällä ohjelmakaudella.

Vastine: Lausunto on hyvin linjassa maakuntaohjelman tavoitteiden kanssa.

Lausunto: Melkoinen osa pk-yrittäjistä siirtyy eläkkeelle lähivuosina, eikä jatkajaa ole mietittynä tai tiedossa. Tarvitaan riittävän varhaista ennakointia ja asiantuntija-apua. Aluekehittämisen kiertueella Ähtärissä esille nousutta tilitoimistojen roolia tulisi kehittää.

Lausunto: Yrityspalveluiden verkoston toiminta maakuntauudistuksen jälkeen saattaa heikentyä maakunnan reuna-alueilla, jos palvelut keskittyvät maakuntakeskukseen. Toimintamallien kehittäminen tarvitaan jo ennen uudistuksen voimaantuloa ottaen huomioon myös maakuntarajat ylittävät vaihtoehdot.

Vastine: Maakuntauudistuksen kasvupalveluiden kokonaisuudessa yhdistyvät TE-toimiston, ELY-keskuksen ja maakunnan liiton yritys- ja hankepalvelut. Samanaikaisesti kuntien elinvoimatehtävät vahvistuvat. Maakuntavalmistelussa on tunnistettu tilanne ja pidetään tärkeänä katkeamattomia, sujuvia palveluketjuja. Elinkeinojen kehittämisen kokonaisuutta valmistellaan yhteisessä työryhmässä, johon kutsutaan maakuntavalmistelun ja kuntien elinkeinovastaavien edustajia. Työryhmän ensimmäinen kokoontuminen on marraskuussa 2017.

Lausunto: Maakuntaohjelmassa todetaan Etelä-Pohjanmaan erinomainen logistinen sijainti: maakunnan läpi kulkevat valtakunnan päätiet (valtatie 3, 19 ja 18) sekä päärata. Tässä yhteydessä olisi hyvä muistaa Jyväskylä-Haapamäki-Seinäjoki –ratayhteys ja sen kehittäminen.

Maakunnassa on kehityskäytäviä, mutta yritystoimintaa ja merkittäviä toimipisteitä sijaitsee hajautuneesti koko maakunnassa. Matkailutoimiala on kehittynyt Vaasa – Ähtäri – väylälle, joten tämän kehityskäytävän kunnosta ja savutettavuudesta joka ilmansuunnasta on huolehdittava.

Maakuntaohjelmaan on otettu Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaiset painotukset lähiajan keskeisiksi liikenteen kehittämiskohteiksi. Suunnitelmassa vt 18 kehittäminen on listalla tärkeysjärjestyksessä neljäntenä. On huolehdittava siitä, että lähivuosina vt 18 kehittäminen nousee listalla ykköseksi.

Em. listalla kuudentena on henkilöraide liikenteen kehittäminen Vaasa-Seinäjoki-Haapamäki-Jyväskylä välillä. Ratayhteys on merkittävä ”matkailun kehityskäytävän” täydentäjä ja siksi liikenteen kehittämisestä on huolehdittava joko VR:n tai yksityisen toimijan kanssa.

On myös huolehdittava vähäliikenteisten teiden kunnosta vähentämättä kunnostukseen varattuja määrärahoja.

Seinäjoen lentoaseman toiminnan kehittämistä ei saa unohtaa, sillä Ähtärin kannalta se on lähin lentokenttä, jolle voisi olla suoria lentoja ulkomailta.

Vastine: Alueellisen henkilöraide liikenteen kehittämisestä on käynnistynyt maakuntien ja LVM:n yhteinen selvitys, joka valmistuu tammikuussa 2018. Selvityksen laatii WSP Oy. Jatkotoimenpiteistä päätetään selvityksen tulosten perusteella.

Vaasan lentokenttä tulee olemaan kaikkien pohjalaisten lähikenttä, jonka palvelutaso tulee turvata. Tässä auttaisi juna- ja maantieteyhteyksien ja joukkoliikenteen kehittäminen, jolloin sen palvelutasoa ja ulkomaan lentoja voitaisiin turvata. Kansainvälisen tai alueellisen säännöllisen reittiliikenteen palauttaminen Seinäjoen lentoasemalle ei ole todennäköistä nopean junayhteyden kehittämisen vuoksi.

ALUEHALLINTOVIRANOMAISET

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, lausunto maakuntaohjelmasta

Lausunto: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen pitkän aikavälin strategiset tavoitteet: 1. Maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen yhteen sovittaminen; 2. Osaamisen ja innovaatiojärjestelmän kehittäminen; 3. Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen sekä osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen; 4. Bio- ja kiertotalouteen sekä energiateknologiaan liittyvän potentiaalın hyödyntäminen kestävästi; 5. Aluelähtöinen ja ennakoiva kehittäminen yhdessä kumppanuusverkostojen kanssa liittyvät samoihin kehittämisteemoihin, joten maakuntaohjelman toimenpiteet ja kärjet ovat tasapainossa ELY-keskuksen tavoitteiden kanssa.

Osaavan työvoiman saatavuus on korostunut useissa viimeaikaisissa barometreissä ja suhdanne-ennusteissa ja sen pelätään nousevan jopa pullonkaulaksi joidenkin alojen kasvulle. Kaikkien koulutusasteiden koulutusta ja osaavan työvoiman saatavuutta voisi ohjelmassa korostaa vieläkin enemmän. Muutoin ELY-keskuksella ei ole huomauttamista esitettyihin painotuksiin ja seurantaindikaattoreihin.

Vastine: Lausunnossa kiinnitetään huomiota maakunnan kehittämisen kannalta keskeiseen asiaan. Siihen liittyviä kirjauksia on terävöitetty ohjelmaluonnoksen kohdassa: Koulutuksen saatavuus ja saavutettavuus.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, lausunto maakuntaohjelman ympäristöselostuksesta

Lausunto: Selostuksessa on esitetty alueelle aiemmin tehtyjä suunnitelmia ja ohjelmia, joiden avulla pyritään ehkäisemään ympäristöongelmia. Selostuksessa ei ole kuitenkaan arvioitu kuinka

maakuntaohjelmassa esitetyt toimenpiteet vaikuttavat mainittuihin ongelmiin. Arvioinnista puuttuu myös arvio ympäristön kehityksestä, mikäli ohjelman mukaisia toimenpiteitä ei toteuteta.

Selostuksessa on arvioitu maakuntaohjelman toimenpiteiden vaikutuksia arviointikehikon ja sanallisen arvioinnin avulla. SOVA-asetuksen (Valtioneuvoston asetus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) 4 §:n 6) -kohdassa tarkoitettuja ympäristövaikutuksia ei ole käsitelty omana kokonaisuutena vaan niitä on käsitelty neljän muun vaikutuksen yhteydessä. Arvioinnissa ei ole myöskään arvioitu vaikutusten pysyvyyttä eikä eritelty toimenpiteiden vaikutuksia SOVA-asetuksen 4 §:n mukaisesti eri ympäristötekijöihin. Sanallinen arviointi sisältää useita yleisiä toteamuksia siitä, että onko toiminnalla negatiivisia vai positiivisia ympäristövaikutuksia; arvioinnissa voisi olla selkeämmin ja johdonmukaisemmin kuvattuna mistä ympäristövaikutuksesta on kyse.

Ympäristövaikutusten arvioinnista puuttuu toimenpiteiden yhteisvaikutusten arviointi. Arvioinnissa ei ole esitetty myöskään haittojen lieventämistä koskevia ehdotuksia ja vaikutusten arviointiin liittyvät epävarmuustekijät olisi tullut esittää selkeämmin. Vaikutusten seuranta on esitetty suppeasti määrällisinä mittareina. Edellä mainitut SOVA-asetuksen 4 §:n mukaiset asiat tulisi huomioida jatkotyöskentelyssä ainakin vaikutusten kannalta olennaisten asioiden osalta.

Vastine: Maakuntaohjelman ympäristöselostusta on täydennetty arvioilla ympäristövaikutusten pysyvyydestä sekä erittelyllä siitä, miten toimenpiteiden vaikutukset kohdentuvat eri ympäristötekijöihin. Lisäksi on täsmennetty vaikutusten arviointiin liittyviä epävarmuustekijöitä ja keinoja haittojen lieventämiseksi.

KOULUTUSYKSIKÖITÄ JA OPISKELIJAJÄRJESTÖJÄ

Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys

Lausunto: Tulevalle ohjelmakaudelle ajoittuu suuri maakunnallisen hallinnon muutos. Etelä-Pohjanmaalla aluekehitystyö on sujunut hyvin. Mukana on ollut paljon sitoutuneita organisaatioita ja henkilöitä. Yhteistyö on ollut toimivaa. Maakuntaohjelmassa pitäisi erityisesti tarjota keinoja siihen, että tämä työkaluuri ja yhdessä tekemisen tahto saadaan siirtymään myös uusiin rakenteisiin. Erityisen tärkeää on varmistaa, että osaamista vahvistava maakunnallinen yhteistyö jatkuu. Meille on tärkeää, että verkostomaisesti rakennettu osaamiskeskittymämme näkyy myös valtakunnallisesti.

Lausunto: Yksityiskohtana olisi hyvä mainita Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin monipuolinen rooli tutkimustyön tekijänä, tukijana ja hyödyntäjänä. Sairaanhoitopiirillä on merkittävää yhteistyötä Tampereen yliopiston ja yliopistollisen keskussairaalan kanssa. Sillä on pystytty turvaamaan hoidon hyvä taso ja ajan tasaisimman osaamisen saaminen maakuntaan. Maakunnasta löytyy muitakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen keskittyviä, valtakunnallisesti merkittävää työtä tekeviä organisaatioita. Tämäkin on yksi osaamisen keskittymä.

Vastine: Lausunnon huomio sairaanhoitopiirin roolista yhtenä osaamiskeskittymänä on aiheellinen ja maininta lisätään ohjelmaan.

Lausunto: Ohjelmassa viitattiin koulutuksen saavutettavuuden tärkeyteen. Se ei koske ainoastaan ammatillista koulutusta vaan kaikkea koulutusta mukaan lukien korkeakouluopetus, ammatillinen täydennyskoulutus, aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö. Erityisesti viimeksi mainittu on myös avain hyvinvointiin ja esimerkiksi osallisuuden lisääntymiseen.

Vastine: Lausunnossa kiinnitetään huomiota tärkeään asiaan. Ohjelmaa täydennetään näiltä osin toimintalinjoissa 2 ja 3.

Lausunto: Liiton asiakirjoissa Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen tulevaisuudenkuvat 2040 ja Alueellisen erikoistumisen strategia on molemmissa otettu kantaa sekä maakunnan osaamiskokonteeseen että tulevaisuuteen. Näitä linjauksia voisi ottaa enemmän käyttöön myös maakuntaohjelman toimissa ja tavoitteissa.

Vastine: Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen tulevaisuuskuvia käsittelevän raportin loppupäätelmissä on nostettu esille kolme suositusta niistä toimista tai kehittämiseen liittyvistä strategisista valinnoista, joita noudattamalla voidaan edesauttaa konkreettisesti resilienssin edellytysten kehittymistä suotuisaan suuntaan. Ensimmäinen suositus liittyy kehitystrendien organisoituu ja systemaattiseen seurantaan. Tähän liittyen maakuntaohjelmaa on täydennetty lyhyellä kuvauksella Etelä-Pohjanmaan innovaatiotoiminnan tilannekuvatyöstä, jota maakunnassa tehdään ja kehitetään parhaillaan (luku 5).

Toinen suositus liittyy tasapainottelemiseen kilpailukyvyyn ja resilienssin välillä. Kilpailukyky liittyy mm. kärkialoihin ja osaamiseen sekä maakuntakeskuksen vetovoimaisuuteen panostamiseen, resilienssi taas monipuolisen elinkeinorakenteen vaalimiseen ja uusien alkujen mahdollistamiseen. Kolmas suositus nostaa esille perusrakenteiden, kuten saavutettavuuden ja turvallisuuden, huomioimisen merkityksen. Maakuntaohjelmassa on pyritty ottamaan näitä toisen ja kolmannen suosituksen näkökohtia huomioon siten, että kokonaisuus olisi mahdollisimman hyvin tasapainossa.

Älykkään erikoistumisen strategia Etelä-Pohjanmaalla valmistui kesällä 2014. Se syventää maakuntaohjelman sisältöä paneutumalla tarkemmin osaamiseen perustuvaan ja innovaatiotoimintaa hyödyntävään elinkeinopainoalojen kehittämiseen, jolla tähdätään kansainväliseen liike- ja kehittämistoimintaan. Vuoden 2017 aikana nopeutetulla aikataululla valmistellun maakuntaohjelman 2018–2021 valmisteluprosessissa ylätasoin valinnat elinkeinopainoaloista nähtiin laajalti edelleen relevantteina. Myös suuri osa elinkeinopainoalojen sisällä olevista fokusaloista kuten myös palvelu- ja osaamiskokonaisuudet ovat sisällöllisesti mukana maakuntaohjelman kehittämisen teemoina ja toimintatapoina. On totta, että kaikki älykkään erikoistumisen strategian fokusalat, palvelukokonaisuudet ja toimintaperiaatteet on jossain vaiheessa hyvä ”läpivalaista” ja mahdollisesti tarkentaa niitä taikka löytää jotain kokonaan uusia mahdollisuuksia. Viime vuosina on toteutettu useita kansainvälisiä hankkeita, joiden oppeja voitaisiin tässä työssä hyödyntää. Tarkistamistyössä tulee huomioida myös mm. Etelä-Pohjanmaan kansainvälistymisen toimintaohjelman päivitystyö sekä EU:n tulevan koheesio- ja innovaatiopolitiikan suuntaviivat. Älykkään erikoistumisen strategian päivitystyöprosessiin tullaan palaamaan myöhemmin.

Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy

Lausunto: Seinäjoen ammattikorkeakoulu katsoo ohjelmaluonnoksen keskeisten painopistevalintojen sekä tavoitemäärittelyjen olevan perusteltuja ja johdonmukaisia vuonna 2014 hyväksytyssä maakuntasuunnitelmassa esitettyjen linjausten kanssa.

Tehtyjä valintoja on myös perusteltu selkeästi, olemassa olevaan ennakoititietoon nojautuen. Paikoitellen ennakoititieto olisi kuitenkin mahdollistanut myös toisenlaiset tulkinnat. Esimerkiksi maailmantalouden kriisivaikutusten jääminen Etelä-Pohjanmaalla odotettua pienemmiksi (ks. s. 9) voi kertoa yritysten resilienssin ohella siitä, että vientiyritysten vähäisyydestä johtuen maailmantalouden vaikutukset ylipäänsä heijastuvat alueen talouteen maltillisesti.

Vastine: Suoraa vientiä harjoittavia yrityksiä on maakunnassa vähän. Maailmantalouden vaikutukset heijastuvat kuitenkin moniin eteläpohjalaisiin yrityksiin kansainvälisillä markkinoilla toimivien alihankintaverkostojen kautta.

Lausunto: Maakuntaohjelmaluonnoksessa on aiheellisesti kiinnitetty huomiota yritystoiminnan nivelvaiheisiin, kuten yritysten perustamiseen, omistajanvaihdoksiin sekä toimivien yritysten kehitykseen ja kasvuun. Maakuntaohjelmakauden tärkeitä toimenpiteitä ovat esimerkiksi omistajanvaihdosten matalan kynnyksen tukipisteen toiminnan turvaaminen sekä yritystukipalvelujen organisoiminen mielekkäällä tavalla osana maakuntauudistusta. Edellä mainitut toimenpiteet on perusteltua kirjata myös ohjelmatekstiin.

Vastine: Lausunnon näkemykset ovat ohjelmaluonnoksen sisällön mukaisia. Ohjelman kirjauksia toimintalinjassa 1 tarkennetaan tältä osin.

Lausunto: Maakuntaohjelmassa voisi mainita myös yrittäjien (erityisesti yksinyrittäjien ja muiden pk-yrittäjien) työssä jaksamisen tukemisen tärkeyden.

Vastine: Lausunnon kiinnitetään huomiota yritystoiminnan jatkuvuuden kannalta tärkeään asiaan. Ohjelmaluonnosta täydennetään tältä osin kohdassa: Liiketoimintaosaamisen vahvistaminen.

Lausunto: Ohjelmassa olisi hyvä avata enemmän, miten ohjelmatekstissä (s. 22) mainittu korkeatasoinen, aihealuerajat ylittävä synteesiaosaaminen käytännössä merkitsee ja miten sitä voitaisiin vahvistaa.

Vastine: Synteesiaosaaminen on terminä ohjelman pohjana olevasta Maakuntasuunnitelmasta 2040. Sillä tarkoitetaan mm. toimialojen rajapinnoilla tapahtuvaa toimintaa, jossa esimerkiksi uutta osaamista ja innovaatioita syntyy yhdistämällä eri alojen osaamista. Tähän liittyviä toimenpiteitä tuodaan esiin mm. kohdassa Innostavat urapolut.

Lausunto: Maakuntaohjelman painoalavalinnat heijastelevat hyvin Seinäjoen ammattikorkeakoulun omassa toiminnassaan tekemiä strategisia valintoja... Seinäjoen ammattikorkeakoulu toivoo, että ammattikorkeakoulun merkittävä rooli maakunnallisena toimijana nostettaisiin esiin eri kehittämisteemojen yhteydessä. Esimerkiksi elintarviketurvallisuus on yksi ammattikorkeakoulun kärkiteemoista.

Vastine: Ohjelmatekstiä täydennetään mainitsemalla Seinäjoen ammattikorkeakoulu yhtenä maakunnan elintarviketurvallisuustoimijoista. Muissa kehittämisteemoissa ammattikorkeakoulun rooli onkin huomioitu.

Lausunto: Seinäjoen ammattikorkeakoulu katsoo, että uusien sovellusten kehittämisen lisäksi ohjelmassa olisi hyvä korostaa digitaalisten palvelujen käytännön edellytyksiä, kuten jatkuvaa kouluttautumista sekä toimintavarmojen ja turvallisten tietoliikenneyhteyksien riittävää tarjontaa koko maakunnan alueella.

Vastine: Ohjelmassa nostetaan esille digitaalisten valmiuksien ja osaamisen lisäämisen tarvetta mm. yritysten ja digitaalisia palveluita käyttävien kansalaisten näkökulmasta. Toimintalinjan 4 liikenneyhteyksiä käsittelevään kohtaan terävöitetään kirjausta tietoliikenneyhteyksien saatavuudesta.

Lausunto: Yksi ohjelmaluonnoksen painoaloista on palvelu- ja elämystuotanto. Palvelukokonaisuuksista nostetaan esiin erityisesti matkailu, luova talous sekä sosiaali- ja terveyspalvelut. Yksi avainkysymyksistä kaikkia edellä mainittuja palveluja kehitettäessä on riittävän osaamisen säilyttäminen ja vahvistaminen. Käytännössä sekä uusien ammattilaisten kasvattaminen (tutkintokoulutus) että olemassa olevien ammattilaisten osaamisen vahvistaminen (esimerkiksi täydennys- ja lisäkoulutus) edellyttävät vahvaa alueellista koulutustarjontaa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu pitää tärkeänä, että koulutustarjontaa voidaan uudistaa työelämän tarpeiden mukaisesti. Tällä hetkellä alueella olisi uutena kasvualana tarvetta esimerkiksi liikunta-alan korkeakoulutukselle.

Vastine: Lausunnon näkemykset ovat samansuuntaisia ohjelman linjausten kanssa. Työelämälähtöistä koulutusta käsitellään ohjelmassa laajasti.

Lausunto: Ohjelmaluonnoksessa on perustellusti määritelty yhdeksi tavoitteeksi ammattikorkeakoulututkintojen määrän kasvattaminen. Osaavan työvoiman saaminen on maakunnan tulevan kehityksen kannalta ratkaisevassa asemassa. Seinäjoen ammattikorkeakoulun osalta tavoitteen toteuttaminen merkitsee vuosittaisen tutkintomäärän kasvattamista 730:stä 10 %:lla noin 800 tutkintoon vuoteen 2022 mennessä. Myös ylempien ammattikorkeakoulututkintojen määrää on tarpeen kasvattaa.

Vastine: Lausunnon esitettyyn tutkintomäärien kasvattamiseen voi hyvin yhtyä. Tavoite on kirjattu myös tänä syksynä tarkistetussa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa listattuihin keskushallinnolle tehtäviin esityksiin.

Lausunto: Maakuntaohjelmaluonnoksessa on korostettu koulutuksen ja työelämän yhteistyön kasvavaa merkitystä, erityisesti oppimisen toteutumista yhä useammin työpaikoilla. Samalla olisi hyvä kiinnittää huomiota muihinkin koulutuksen ja työelämän yhteistyön tiivistymisen ilmenemismuotoihin, kuten työelämä- ja koulutusorganisaatioiden yhteisiin projekteihin. Myös oppilaitoksen tiloissa tapahtuvaan oppimiseen pyritään saamaan yhä enemmän aitojen työelämätilanteiden elementtejä, mistä esimerkkinä on erilaisten simulaatio- ja virtuaalioppimisympäristöjen kehittäminen. Tutkintokoulutuksen lisäksi uudenlaisia oppimisympäristöjä voidaan hyödyntää alueen yritysten ja työelämäorganisaatioiden tutkimus-, kehitys- ja koulutustoiminnassa.

Vastine: Lausunnon esitetty näkemys on aiheellinen ja sen perusteella ohjelmaluonnosta on täydennetty kohdassa Koulutuksen saatavuus ja saavutettavuus.

Lausunto: Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kuntien ja maakunnan välinen tehtävänjako uudistuu. Tärkeitä kysymyksiä ovat esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä järjestötoiminnan tukemiseen liittyvien vastuiden jakautuminen maakunnan ja peruskuntien kesken. Alueen korkeakoulujen erityisroolina on osallistua työvoiman uusintamiseen, osaamisen vahvistamiseen, palvelujen kehittämiseen sekä systemaattiseen ennakointi- ja hyvinvointitiedon tuottamiseen.

Vastine: Yhdyspinnat kuntien ja maakunnan välillä ovat läsnä lähes kaikissa maakunnalle siirtyvissä tehtävissä. Näihin yhdyspintoihin liittyy myös merkittäviä haasteita, joita työestetään sote- ja maakuntavalmistelussa. Uudelle Etelä-Pohjanmaan maakunnalle ympäröivä tutkimus- ja koulutus rakenne on elintärkeä. Maakuntavalmistelussa kiinnitetään huomiota yllä oleviin osaamishaasteisiin kiinnittämällä maakunnan tk-toimijoita mukaan valmisteluun.

Lausunto: Seinäjoen ammattikorkeakoulu korostaa koulutusta keskeisenä keinona työvoiman kohtaantongelman ratkaisemiseksi.

Ulkoisen saavutettavuuden rinnalla on syytä määritetäisesti kehittää maakunnan ja sen kuntien/kaupunkien sisäisiä liikennejärjestelmiä. Väylien rakentamisen ja kunnossapidon ohella Seinäjoen ammattikorkeakoulu pitää tärkeänä erityisesti riittäviä joukkoliikennepalveluja.

Toinen liikennejärjestelmien kehittämisen avainkysymyksistä liittyy liikenneturvallisuuteen. Onnettomuustietoinstituutin liikennevahinkotilasto vuodelta 2015 osoittaa, että Etelä-Pohjanmaalla sattui 1 000 asukasta kohden 19,3 liikennevahinkoa, kun valtakunnallinen luku on 17,7. Erityisen huolestuttavaa on, että 1 000 asukasta kohden henkilöuhreja (kuolleita tai loukkaantuneita) näissä onnettomuuksissa oli peräti 8,0, mikä oli maakunnista selvästi eniten. Valtakunnallisesti vastaava luku on 4,2.

Vastine: Liikennepalveluja kehitetään yhteistyössä kuntien ja ELY-keskuksen kanssa osana maakunnallista liikennejärjestelmätyötä. Jatkossa tullaan perustamaan seudulliset liikennejärjestelmätyöryhmät, jolloin paikallisesti voidaan tehdä esim. merkittävää liikenneturvallisuustyötä.

Isojen hankkeiden yhteydessä myös liikenneturvallisuutta ja joukkoliikennettä parannetaan. Liikenneturvallisuustavoitteita on mm. Lapuan risteysjärjestelyillä ja Seinäjoen Itäväylällä.

Liikennevahingot on poimittu myös toimintalinjan 4 osalta tarkasteltaviin seurantaindikaattoreihin.

Lausunto: Seinäjoen ammattikorkeakoulun näkemyksen mukaan ohjelman indikaattorivalintoja on vielä syytä täsmentää ja täydentää. Esimerkiksi Hyvinvoivat ihmiset ja yhteisöt -toimintalinjalle ehdotetut seurantaindikaattorit kuvaavat pääasiassa väestörakennetta, eivät niinkään ihmisten ja yhteisöjen hyvinvointia (terveydentilaa, tulotasoa, asumisolosuhteita, turvallisuutta jne.).

Vastine: Ohjelmaluonnoksen nähtävilläoloaikana toimintalinjakohtaisia seurantaindikaattoreita on täsmennetty ja täydennetty.

Lausunto: Osaamisen kannalta keskeiseksi pullonkaulaksi on osoittautunut nimenomaan korkeakoulututkinnon suorittaneiden vähäinen osuus väestöstä. Siksi korkeakoulututkinnon suorittaneiden

osuus on perusteltua nostaa yhdeksi mittariksi perusasteen tutkinnon suorittaneiden osuutta kuvaavan luvun rinnalle. Liikenneyhteyksien osalta yksi indikaattoreista voisi kuvata tietoliikenneverkkojen kattavuutta.

Vastine: Toimintalinja 2:n seurantaindikaattoreita on täydennetty korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden osuudella väestöstä. Samoin toimintalinjan 4 indikaattoreihin on lisätty nopean 100 megan kiinteän verkon tarjontaa koskeva mittari.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta - SAMO

Lausunto: Ohjelman strategiset painotukset ja toimenpiteet ovat mielestämme oikeaan osuvia ja realistisia. Keskimääräistä matalamman koulutustason pk-yrittäjämaakunnassa koulutuksen merkitystä ja tason nostamista ei mielestämme voi liikaa korostaa.

Lausunto: Toimintalinja 1: Uudistumiskykyinen elinkeinoelämä. Linja keskittyy nimensä mukaisesti yritystoimintaan ja elinkeinoelämään. Silti olisi mielestämme perusteltua tuoda koulutusta enemmän esiin tässäkin yhteydessä. Painopisteissä ja kärjissä käsitellään erityisesti ruoantuotantoon ja ravitsemukseen liittyviä asioita. Kyseessä on myös yksi SeAMKin painoaloista. Tästä huolimatta ohjelman tässä kohtaa SeAMKin rooli jää varsin pieneksi. Saman huomion voi tehdä myös Älykkäiden ja energiatehokkaiden järjestelmien kohdalla.

Vastine: Ohjelmassa on haluttu painottaa osaamisen merkitystä kaikilla toimialoilla ja kaikessa toiminnassa ja siksi siitä on muodostettu oma kokonaisuutensa. Seinäjoen Ammattikorkeakoulun rooli näkyy ohjelmassa ravitsemusosaamista koskevassa kappaleessa. Lisäksi ohjelmaa on täydennetty tältä osin elintarviketurvallisuutta käsittelevässä kappaleessa. Älykkäiden ja energiatehokkaiden järjestelmien osalta erityisesti teollisen internetin kehittämiskysymyksissä Seinäjoen Ammattikorkeakoululla on vahva rooli.

Lausunto: Toimintalinja 2: Tulevaisuuden osaamistarpeet. Tässäkin toimintalinjassa SeAMKin roolia voisi mielestämme nostaa enemmän keskiöön.

Vastine: Ohjelmassa on pyritty käsittelemään tasapainoisesti kaikkia eteläpohjalaisen innovaatio- ja koulutusjärjestelmän toimijoita. Ohjelmatekstiä on täydennetty Seinäjoen Ammattikorkeakoulun rooliin liittyen.

Lausunto: Toimintalinja 3: Hyvinvoivat ihmiset ja yhteisöt. Tässä toimintalinjassa olisi kenties mahdollista mainita selkeämmin opiskelijat ja nuoret aikuiset. Maakunnan imago ja vetovoima (sekä pitovoima!) heidän keskuudessaan on yksi maakunnan tulevan menestyksen avainasioita.

Vastine: Lausunnon huomio on aiheellinen ja ohjelmatekstiä on täydennetty kohdassa Alueen vetovoiman ja viihtyisyyden parantaminen.

Seinäjoen yliopistokeskus

Etelä-Pohjanmaan liitto onkin kiitettävästi tarjonnut mahdollisuuksia eri sidosryhmille osallistua maakunnan keskeisten suunnitelmien valmisteluun. Hyvin organisoitu laadintaprosessi on usein lähes yhtä arvokasta varautumistyötä tulevaisuuteen kuin itse ohjelma-asiakirja.

Tätä maakuntaohjelmaluonnosta ennen Etelä-Pohjanmaalle on laadittu mm. älykkään erikoistumisen strategia sekä raportti Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen tulevaisuuskuvista. Jälkimmäisen tarkastelutähtäimenä oli vuosi 2040. Näitä raportteja olisi ehkä voinut hyödyntää enemmänkin maakuntaohjelmaa laadittaessa. Näin olisi voitu tuoda esille enemmän strategisia valintoja.

Vastine: Maakuntaohjelman toimintaympäristön kuvauksessa ja soveltuvin osin myös kehittämisen sisältöjä käsittelevissä osioissa on pyritty huomioimaan Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen tulevaisuuskuvaraportissa analysoituja muutosvoimia ja trendejä, kuten teknologista ja työn murrosta. Esimerkiksi digitalisaatioon liittyviä kehitystarpeita niin ruokajärjestelmien, teollisuuden kuin palvelujenkin kohdalla nostetaan esille. Maakuntaohjelmaan lisätään mm. kaupungistumiskehitystä koskevaa toimintaympäristötarkastelua.

Lukuun 3 resilienssitarkasteluun lisätään Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen tulevaisuuskuvat 2040 -raportissa esille nousseita alueen muutosjoustavuutta edesauttavia tekijöitä.

Tulevaisuuskuvaraportin pohjalta on tehty joitain lisäyksiä mm. elinkeinopainoalojen kärkiä ja valintoja perustelemaan ja liittyen palvelujen digitalisoitumisen näkökohtiin.

Tulevaisuuskuvaraportin loppupäätelmissä on nostettu esille kolme suositusta niistä toimista tai kehittämiseen liittyvistä strategisista valinnoista, joita noudattamalla voidaan edesauttaa konkreettisesti resilienssin edellytysten kehittymistä suotuisaan suuntaan. Ensimmäinen suositus liittyy kehitystrendien organisoituu ja systemaattiseen seurantaan. Tähän liittyen maakuntaohjelmaa on täydennetty lyhyellä kuvauksella Etelä-Pohjanmaan innovaatiotoiminnan tilannekuvatyöstä, jota maakunnassa tehdään ja kehitetään parhaillaan (luku 5).

Toinen suositus liittyy tasapainottelemiseen kilpailukyvyyn ja resilienssin välillä. Kilpailukyky liittyy mm. kärkialoihin ja osaamiseen sekä maakuntakeskuksen vetovoimaisuuteen panostamiseen, resilienssi taas monipuolisen elinkeinorakenteen vaalimiseen ja uusien alkujen mahdollistamiseen. Kolmas suositus nostaa esille perusrakenteiden, kuten saavutettavuuden ja turvallisuuden, huomioimisen merkityksen. Maakuntaohjelmassa on pyritty ottamaan näitä toisen ja kolmannen suosituksen näkökohtia huomioon siten, että kokonaisuus olisi mahdollisimman hyvin tasapainossa.

Lausunto: Nykymuodossaan luonnos on hyvin ajassa kiinni, mutta suunnitelmatekstissä on hyvin paljon yksityiskohtia joiden pohjalta on keskeisiä valintoja vaikea hahmottaa.

Älykkään erikoistumisen strategiassa tuodaan myös esille elinkeinotoiminnan ja osaamisen painoalat sekä niihin liittyvä fokusalueet. Maakuntaohjelmassa nuo samat fokusalat esiintyvät, ainakin osittain. Tuoreena suunnittelutyönä näitä fokusaloja voisi samalla myös päivittää. Muutamassa vuodessa asiat ovat kirkastuneet tai yksinkertaisesti terminologia on täsmentynyt. Terminologialla kannattaa myös hakea yhtymäkohtia kansainvälisiin rahoitusohjelmiin. Se tukee alueen kansainvälistymistä.

Fokusalojen päivittäminen voi sisältää myös uusien sisällöllisten ja toimintatavallisten avausten tunnistamista. Taustalla on usein yksittäisiä hankkeita. Avauksen eteenpäin vieminen ja hyödyntäminen edellyttävät kuitenkin useita toimenpiteitä. Maakuntaohjelma voi mahdollistaa tätä työtä ja tehdä sitä

näkyväksi. Avauksia tarvitaan esimerkiksi biotalouteen ja ruokajärjestelmiin sisältyvään uuteen liiketoimintaan.

Vastine: Älykkään erikoistumisen strategia Etelä-Pohjanmaalla valmistui kesällä 2014. Se syventää maakuntaohjelman sisältöä paneutumalla tarkemmin osaamiseen perustuvaan ja innovaatiotoimintaa hyödyntävään elinkeinopainoalojen kehittämiseen, jolla tähdätään kansainväliseen liiketoimintaan ja tutkimusyhteistyöhön. Vuoden 2017 aikana nopeutetulla aikataululla valmistellun maakuntaohjelman 2018–2021 valmisteluprosessissa ylätasoin valinnat elinkeinopainoaloista nähtiin laajalti edelleen relevantteina. Myös suuri osa elinkeinopainoalojen sisällä olevista fokusaloista kuten myös palvelu- ja osaamiskokonaisuudet ovat sisällöllisesti mukana maakuntaohjelman kehittämisen teemoina ja toimintatapoina. On totta, että kaikki älykkään erikoistumisen strategian fokusalat, palvelukokonaisuudet ja toimintaperiaatteet on jossain vaiheessa hyvä ”läpivalaista” ja mahdollisesti tarkentaa niitä taikka löytää jotain kokonaan uusia mahdollisuuksia. Viime vuosina on toteutettu useita kansainvälisiä hankkeita, joiden oppeja voitaisiin tässä työssä hyödyntää. Tarkistamistyössä tulee huomioida myös mm. Etelä-Pohjanmaan kansainvälistymisen toimintaohjelman päivitystyö sekä EU:n tulevan koheesio- ja innovaatiopolitiikan suuntaviivat. Älykkään erikoistumisen strategian päivitystyöprosessiin tullaan palaamaan myöhemmin.

Lausunto: Maakuntaohjelmaluonnoksen alussa tehdään analyysi Etelä-Pohjanmaan toimintaympäristön muuttumisesta. Siinä todetaan merkittävä kansallinen käänne. Suomessa nähdään ja tullaan näkemään talouskasvussa suurimmat luvut lähes vuosikymmeneen. Samassa yhteydessä voisi vähän analysoida mistä tuo kasvu tulee, jotta Etelä-Pohjanmaa pääsee kasvun imuun mukaan. Muutenkin toimintaympäristön kuvaamisessa voisi analysoida Etelä-Pohjanmaan talousalueen rakenteellisia erityispiirteitä, jotka makroekonomisesti vaikuttavat alueen menestymiseen nyt ja tulevaisuudessa. Osaamistaloudessa yksi tällainen on koulutus rakenne ja alueen kehitysaktiivisuus, jotka saavatkin ohjelmassa huomiota. Näihin liittyvä, ja seurattava asia, on myös esimerkiksi työn tuottavuuden kehitys alueen taloudessa. Muuta maata huonompi tuottavuus ennakoii usein kilpailukyvyyn heikkenemistä ja rakenteellisia muutoksia.

Vastine: Maakuntaohjelmaluonnosta on täydennetty kasvun lähteiden analyysillä.

Lausunto: Ohjelmakaudelle 2019 - 2021 ajoittuu iso maakunnallisen hallinnon uudistus. Etelä-Pohjanmaalla osaamisverkostoja ja koulutuspalveluja on parannettu ainutlaatuisella maakunnallisella yhteistyöllä. Olisi perusteltua, että tuo yhteistyö jatkuu, mutta se edellyttää uudenlaisia yhteistyörakenteita kuntien sekä kuntien ja valtion välille. Tuon osaamis- ja innovaatiopoliittisen yhteistyön jatkuminen tulisi olla selkeämmin ohjelman tavoitteena. Konkreettiseksi tavoitteeksi tulisi nostaa vahva ja kansainvälisesti vetovoimainen osaamisen keskittymä korkeakoulutoimintaan. Maakunnan sisällä se toimii ainutlaatuisena verkostona. Keskuksia tavoitellaan valtakunnallisessa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiossa 2030. Sellaista kohti etenemisessä tarvitaan maakuntatasoista yhteistyötä.

Lausunto: Osaamiskeskittymiin viitataan kun ohjelmassa tavoitellaan kansainvälisesti kiinnostavaa osaamis- ja innovaatiojärjestelmästä ja innovaatioekosysteemistä. Järjestelmä ei kuitenkaan toimi eikä säily ellei maakunnassa ole valtakunnalliseen verkostoon pääsevää keskittymää.

Vastine: Lausunnon näkemys on perusteltu. Lisätään ”eteläpohjalainen innovaatioekosysteemi” alle seuraavaa: ”Osaamis- ja innovaatiopoliittinen yhteistyö edellyttää keskustelua ja uudenlaisia rakenteita. Tavoitteena on vahva ja kansainvälisesti vetovoimainen osaamisen keskittymä.”

Ohjelmassa otetaan esiin koulutuksen kyky reagoida joustavasti koulutustarpeiden muutoksiin ja myös vastata kokonaan uusiin koulutustarpeisiin. Innostavat urapolut -painopisteessä tuodaan esiin täydennyskoulutus ja koulutuksen räätälöinti. Asiat ovat hyvin linjassa valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Joustavat ja yksilölliset opintopolut ja tutkinnot, elämän eri vaiheissa, voisivat perustellusti olla kehityskokonaisuus, joka vahvistaa maakunnan korkeakoulutuksen vetovoimaa valtakunnallisesti.

Kansainvälisessä taloudessa kansainväliset osaamisverkostot ovat välttämättömiä. Niitä käsitellään ohjelmassa ansiokkaalla tavalla. Verkoston toiminnalle voisi kuitenkin asettaa vielä konkreettisempia maakunnallisia tavoitteita sekä tutkimuksessa, koulutuksessa että muussa asiantuntijatyössä. Elinkeino toiminnalle ja osaamisen painoaloilla Etelä-Pohjanmaan tulisi pystyä toimimaan kansainvälisen verkoston solmukohtana, jolloin alan kansainvälisten asiantuntijoiden ja yritysten edustajien piirissä Etelä-Pohjanmaa tunnettaisiin ja täältä osattaisiin hakea myös yhteistyökumppaneita. Tämä konkretisoisi strategiaa jolla kuljetaan kohti kansainvälisesti vetovoimaista osaamisen keskittymää.

Monen arvion mukaan kansainvälisen viennin lisääntyminen oli keskeinen tekijä joka sai liikkeelle nykyisen talouskasvun. Loogisesti tässä kohtaa olisi perusteltua miettiä strategisten toimenpiteiden kokonaisuutta kuten Go Global -painopisteessä älykkään erikoistumisen strategiassa. Talouden kansainvälistämisessä tarvitaan hyvin monen tyyppisiä toimenpiteitä aina vientikauppaa tukevasta neuvonnasta kansainvälisen liiketoiminnan koulutukseen.

Vastine: Maakuntaohjelman toimintalinjalle 1 on kohtaan, joka käsittelee yleisemmin kaikkien toimialojen kehittämistarpeita, lisätty omana kokonaisuutenaan ”Yritysten tukeminen kansainvälistymisessä”, jossa viitataan edelleen Etelä-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategiaan. Yritysten, korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kansainvälistymiseen liittyvää strategisten toimenpiteiden kokonaisuutta hahmotetaan ja linjataan konkreettisemmin Etelä-Pohjanmaan kansainvälistymisen toimintaohjelmassa, jonka päivittytyö on käynnistynyt.

Lausunto: Ohjelmassa käsitellään kulttuuria melko vähän. Visio 2014 toteaa Etelä-Pohjanmaan olevan hyvinvoivien ihmisten ja menestyvien yritysten uudistuva ja yhteistyötä rakentava kulttuurimaakunta. Menestyvän ja identiteetiltään vahvan alueen tunnusmerkkeihin kuuluu kulttuuri osana elinvoimaisuutta. Kehittämistyössä on viisasta hyödyntää eteläpohjalaisia vahvoja kulttuurin kärkiä.

Aktiivinen kulttuurielämä vaikuttaa myös alueen imagoon ja vetovoimaan. Seinäjoki korkeakoulukaupunkina on monesta asiasta muodostuva kokonaisuus, jonka valtakunnallisena vetovoimalla on merkitystä koko maakunnalle. Korkeakoulukaupunki-brändin vahvistaminen tarvitsee tuekseen kansainvälisyyttä, tiedettä ja myös taidetta. Aktiivinen ja kiinnostava kulttuurielämä tukee matkailun kehitystä, ja sillä on vaikutusta ihmisten hyvinvointiin. Seinäjoen kaupungin, Kuortaneen Urheiluopiston, Härmän Kuntokeskuksen ja myös muiden ansiosta Etelä-Pohjanmaa voisi perustellusti toimia terveyden edistämisen eturivin maakuntana Suomessa, ja se voisi olla suoranainen tavoite. Tässä kehitystyössä tarvitaan uusia avauksia sekä fyysisen että psyykkisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Vastine: Ohjelmassa kulttuurin merkitystä käsitellään osana hyvinvoinnin edistämistä. Sen lisäksi kulttuuri nostetaan esiin luovien alojen kehittämisen yhteydessä.

Lausunto: Maakuntaohjelman toimintalinjassa neljä käsitellään eheää maakuntarakennetta ja ympäristöä. Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen tulevaisuudenkuvat 2040 analysoitiin varsin laajasti asioita, jotka vaikuttavat maakunnan tulevaan aluerakenteeseen. Tällaisia ovat mm. maakunnan rooli biotalouden arvoketjuissa, valtakunnallinen talouskasvu, asumiskulttuurin muutokset, digitalisaation ja uuden teknologian vaikutus työn organisointiin sekä paikallisyhteisöjen aktiivisuus. Näitä siteeraamalla ja analysoimalla voitaisiin osaltaan hahmottaa lyhyen aikavälin toimenpiteiden merkitystä pitkällä tähtäimellä.

ELINKEINO- JA KEHITYSTOIMIJOITA

Etelä-Pohjanmaan matkailu Oy

Lausunto: Etelä-Pohjanmaan Matkailu oy näkee tärkeäksi matkailutoimialan kehittymiseen ja kasvuun panostamisen maakuntaohjelmaluonnoksen mukaisesti. Erityisen tärkeää on varmistaa johdonmukainen ja koordinoitu kehitystyö koko maakunnassa kokonaisvaltaisen matkailutarjonnan ja aluenäkyvyyden lisäämiseksi. Matkailijat eivät katso rajoja, vaan palvelutarjonnan kokonaisuutta, siksi myös ylimaakunnallinen yhteistyö (vanhan Vaasan läänin alue) tulee huomioida toimialan kehittämis-, markkinointi- ja yhteistyötoimenpiteissä.

Toimialan kehityksen ja kasvun turvaamiseksi tulee panostuksia seuraavien viiden vuoden aikana suunnata erityisesti seuraaviin toimenpiteisiin;

- *Yritysverkostojen, matkailukeskittymien ja teemapohjaisen yhteistyön vahvistaminen, sekä kilpailukykyisen ja monipuolisen tarjonnan kehittäminen matkailun ja muiden alojen rajapinnoista, sekä aluerajat ylittäen (ylimaakunnallinen yhteistyö)*
- *Digitalisaation käyttöönotto ja osaamisen lisääminen alueen ja yritysten matkailumarkkinoinnissa, myynnissä ja liiketoiminnassa kokonaisvaltaisesti*
- *Markkinointitoimenpiteiden vaikuttavuuden lisääminen, löydettävyys sähköisistä kanavista, laaja-alainen tuotetarjonta verkossa ja tuotteiden helppo ostettavuus*
- *Eri matkailukeskittymien sujuva saavutettavuus (tieverkoston parantaminen, rautatieyhteydet ja asemat/seisakkeet matkailukeskitymissä, Vaasa-Uumaja matkustajalauttayhteys)*
- *Varmistaa toimialan kehitystä palvelevan maakunnallisen seurantatiedon ja toimintasuunnitelmien säännöllinen rahoitus ja siten toteutus (Tulo- ja työllisyys selvitys, Matkailustrategia)*
- *kansainvälisen verkkonäkyvyyden ja markkinointimateriaalin tuottaminen.*

Vastine: Lausunossa esitetyt näkemykset ovat maakuntaohjelman linjausten mukaisia.

Järvi-Pohjanmaan yrityspalvelu Oy

Lausunto: Metsäbiotalous-kappaleen alkuosan uudet investoinnit ja niiden vaikutukset sekä metsäohjelman strategiset linjaukset on kuvattu tiiviisti, mutta kattavasti ja asiaa hyvin kuvaten. Puualan sivuvirtojen kuvauksessa on kuitenkin jossain määrin puutteita ja virheitäkin: uuttamalla puusta saadaan erotettua mm. haihtuvia öljyjä, vahoja ja aromaattisia aineita. Niitä voidaan jatkojalostaa ja käyttää esim. puun suoja-aineiden, liimojen, luontaistuotteiden ja kosmetiikkateollisuuden raaka-aineina (ei siis tekstiilien, sellua käytetään tekstiilien ja muovien raaka-aineena). Muovien tyyppisten kalvojen raaka-aineena käytetään hemiselluloosaa. Se toki erotetaan uuttamalla. Kappaleen lopussa mainitaan MDF. Asiaa kuvaisi paremmin sana puukuitulevyt. Se kattaa useampia tuotteita.

Vastine: Lausunossa esitetyt korjaukset ja tarkennukset ovat aiheellisia ja ohjelmaluonnosta muokataan niiden mukaisesti.

Lausunto: Resurssitehokkuus ja kiertotalousajattelu Alkuosan kuvaus kuvaa aluetta ja toimintaa hyvin. Kolmannen kappaleen loppuosan lause: Kehityspotentiaalia alueella olisi etenkin on liian kapea. Pitäisi puhua kaikkien pakkausmateriaalien kierrätyksestä (muovit, pahvit, styroksit ym.) ei vain kuormalavojen. Myös pakkausmateriaalien määrän vähentämisessä olisi kehitettävää. Myös tekstiilien kierrätys tulisi huomioida. Se alkaa olla ongelma, koska lainsäädäntö muuttuu ja tekstiilejä ei saa enää polttaa.

Vastine: Maakuntaohjelmaluonnosta täydennetään lausunnon mukaisesti.

Suomen metsäkeskus, läntinen palvelualue

Lausunto: Maakuntaohjelman luonnos perustuu maakunnan vahvuuksille, sisältö on monipuolinen mutta hyvin fokusoitu ja tulevaisuuteen tähtäävä.

Metsäkeskuksen näkökulmasta huomionarvoista ja kiitettävää luonnoksessa on erityisesti alueellisen metsäohjelman sekä puurakentamisen ja bioenergian hyvä huomioiminen.

Ilmastonmuutos on koko maapalloa ja ihmiskuntaa koskeva suuri uhka. Huolehtimalla aktiivisesti metsien hoidosta pidetään yllä ja kasvatetaan metsien hiilinielua myös tulevaisuudessa. Lisääntyvä puurakentaminen sitoo ilmakehän hiiltä vuosikymmeniksi eteenpäin ja vähentää samalla CO₂-päästöjä toisaalla korvaamalla esim. betonin ja teräksen tuotantoa, jotka aiheuttavat merkittäviä päästöjä ja kuluttavat paljon energiaa. Bioenergian ja muun uusiutuvan energian käytön lisääminen ja fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen on välttämätöntä ilmaston suojelun kannalta. Kaikki nämä em. seikat on huomioitu ohjelmaluonnoksessa. Ilmaston suojelun lisäksi näitä tavoitteita edistämällä ohjelmalla tuetaan myös paikallista yrittäjyyttä, työpaikkoja ja hyvinvointia.

Vastine: Lausunto on hyvin linjassa maakuntaohjelmaluonnoksen kanssa ja siinä esitettyihin näkemyksiin on helppo yhtyä.

Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymä

Lausunto: Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymä toteaa, että maakuntaohjelmaluonnoksessa esitetyt toimintalinjat ovat relevantit ja oikein valitut.

Kuntayhtymän lausunto toimintalinjoittain

Toimintalinja 1: Uudistumiskykyinen elinkeinoelämä

Lausunto: Pk-yritysten suhdannetilanne eri puolilla maakuntaa on hyvin heterogeeninen. Se tulee huomioida maakuntaohjelmassa paremmin.

Vastine: Lausunnon huomio on aiheellinen ja ohjelmaan tehdään siihen liittyvä täydennys.

Lausunto: Matkailuelinkeinojen tilanteessa on voimakkaita alueellisia eroja. Luonnoksessa mainittu GeoPark-status Suupohjassa vaatii vielä toteutuakseen voimakkaita panostuksia sekä taloudellisesti että markkinoinnin osalta

On positiivista huomioida, että maakuntaohjelmaluonnoksessa huomioidaan maatalousyrittäjien osaamisen vahvistaminen turvaamalla perus- ja jatkokoulutusmahdollisuudet.

Puurakentamisessa Etelä-Pohjanmaan maakunnalla on selkeät mahdollisuudet muodostua CLT-tuotannossa valtakunnan merkittävimäksi keskittymäksi ja edelläkävijäksi.

Omistajanvaihdosasian tuominen esiin on keskeistä koko maakunnan yrityskannan uusiutumisen ja elävyyden vuoksi. Se vaatii kuitenkin toteutuakseen voimakkaita koko maakuntaan kohdistuvia lisäpanostuksia.

Vastine: Lausunto vastaa hyvin ohjelmaluonnoksessa esitettyä.

Toimintalinja 2: Tulevaisuuden osaamistarpeet

Lausunto: Toisen asteen koulutus tulee olla saatavilla koko maakunnassa seutukunnallisia elinkeinoelämän tarpeita huomioiden.

Vastine: Lausunnon esitetty näkemys on samansuuntainen ohjelmaluonnoksen linjausten kanssa.

Toimintalinja 4: Eheä aluerakenne ja ympäristö

Lausunto: Suupohjassa on huoli Isojoki-Kauhajoki-tien kunnosta ja kunnostussuunnitelmien toteutumisesta. Erityisesti tien kunnostaminen on tärkeää Isojoen elinkeinotoiminnalle.

Suupohjan rataa ei mainita maakuntaohjelmaluonnoksessa, joten toivomme sen esiin nostamista.

Vastine: Isojoki-Päntäne-välille on osoitettu korjausvelkapaketissa vuosille 2016–2018 korjausrahaa 3,1 M€. Suunnittelutyö on käynnissä ja toteutus alkaa 2018.

Suupohjan radasta on valmistunut selvitys eri kunnossapidon ja parantamisen vaihtoehtoista. Väylähankkeiden listaa on myös päivitetty vastaamaan liikennejärjestelmäsuunnitelman päivitettyä versiota, jossa Kaskisten rata on mukana.

Thermopolis Oy

Lausunto: Esitetään lisättäväksi energiateollisuus sivulle seitsemän lauseeseen ”Maakunnan vahvat yritysclusterit ovat elintarviketalous, metalli-, teknologia-, sekä puutuoteteollisuus.”

Vastine: Maakunnan vahvat yritysklusterit ovat elintarviketalous, metalli- ja teknologiateollisuus sekä puutuoteteollisuus. Näillä toimialoilla Etelä-Pohjanmaan osuus koko maan yritysten henkilöstöstä ja liikevaihdosta on uusimpien tietojen mukaan vähintään noin 9 – 10 %, kun Etelä-Pohjanmaan väestöosuus koko maan väestöstä on vastaavasti noin 3,6 %. Tämän lisäksi näillä aloilla on myös alihankintaa ja epäsuoria työllisyysvaikutuksia. Energiateollisuuteen kuuluvilla alatoimialoilla vastaavat Etelä-Pohjanmaan henkilöstö- ja liikevaihto-osuudet ovat noin 1,5 – 2 %. Etelä-Pohjanmaan energiategollisuudessa on tapahtunut myönteistä kehitystä, mutta se ei nyt käytettävissä olevien tietojen perusteella ole vielä kansallisesti vahva klusteri.

Lausunto: Esitetään lisäystä sivulle seitsemän, lauseeseen ”Väestön ikääntyminen on yksi merkittävimmistä haasteista maakunnan tulevaisuuden kannalta.” seuraavasti: samoin kuin koko maakunnan pitäminen elinvoimaisena.

Vastine: Ohjelmaan tehdään esitetty lisäys.

Lausunto: Sivulla seitsemän olevaan Toimintaympäristö muutoksessa -kohtaan esitetään energiategollisuutta käsittelevää kappaletta samaan tapaan kuin muita teollisuuden aloja on käsitelty.

Sivulle kahdeksan, toimintalinjaan 1 esitetään lisättäväksi energiategollisuus lauseeseen, jossa luetaan maakunnan yritystoiminnan vahvat klusterit.

Vastine: Ks. vastine ensimmäisessä kohdassa.

Lausunto: Sivulle 34, liikennejärjestelmäsuunnitelmaan kirjattuja kehittämiskohteita koskevaan listaan esitetään lisättäväksi toiseksi kohdaksi junalla tapahtuvan henkilöliikenteen saavutettavuuden parantamista. Maakuntakeskuksen rautatieasemalle riittävästi edullista tilaa henkilöautojen pitkäaikaispysäköintiin. Pohjoisella rata-osuudella varmistaa Junien pysähtyminen asemilla.

Vastine: Maakuntaohjelmaan kirjattu liikenteen investointien kärkihankelistaus on sama kuin Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Liikennejärjestelmätyössä on oma osallistava prosessinsa ja maakuntaohjelma tukeutuu siellä tehtyyn työhön. Lausunnossa nostetaan esiin huomiota tärkeä asia, johon kiinnitetään huomiota maakuntaohjelmassa mm. liikenteen palveluita käsiteltäessä.

Lausunnossa esitetään myös kattavia muokkauksia sivuille 35–37 painopisteeseen Energiaosaamisen vahvistaminen

Vastine: Esitetyt muutokset on huomioitu ohjelmassa soveltuvin osin.

Lausunto: Lisäksi esitetään muutoksia ja täydennyksiä Energiaosaamisen vahvistamiseen liittyviin seurantaindikaattoreihin.

Vastine: Esitetyt muutokset ja täydennykset on huomioitu mahdollisuuksien mukaan niin, että indikaattoreiden määrä pysyy riittävän rajattuna. Myöhemmin maakuntaohjelman toteutumisen seurannan yhteydessä on tarkoitus koota laajempi toimintaympäristöanalyysi, jossa ehdotettuja indikaattoreita voidaan hyödyntää.

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN TOIMIJOITA

Yhteisöjen Yhdistys ry / Järjestötaloto Seinäjoki

Järjestötoiminnan vapaaehtoisuuden haaste

Lausunto: Vuodelle 2040 suuntautuvan maakuntasuunnitelman määritelty tavoitetilä on aikaansaada maakuntaan monialainen ennakoiva, väestön hyvinvointia ja toimintakykyä edistävä toimintatapa ja siten myös voimakas tahtotila tarttua väestön hyvinvoinnin tilan kokonaisvaltaiseen kohentamiseen ennen ongelmien kasautumista. Tavoitetilä on mielestämme meneillään olevan sote- ja maakuntauudistusprosessin tavoitteiden mukainen. Tavoitetilan toteutuminen edellyttää kuitenkin, uusien digitaalisten ratkaisujen lisäksi, panostamista myös monipuolisiin matalan kynnyksen palveluihin tuen ja avun tarjoamisen mahdollistamiseksi erilaisissa haasteellisissa elämänvaiheissa oleville maakunnan asukkaille. Järjestöjen yleishyödyllinen toiminta ja vertaistuki tulisi selkeästi sisällyttää myös maakunnan lakisäätöisiin strategioihin ja julkiseen palvelulupauksen.

Ohjelmassa nostetaan esille vapaaehtoisten ja vapaaehtoistyön toimintatavan muutokset. Uusien toimintamuotojen voidaankin nähdä avautuvan mm. kertaluonteisesta ("pop-up" -tyyppisestä) toiminnasta tai uudeltaisista kumppanuusmuodoista. Osaltaan se kuitenkin voi aiheuttaa kitkaa järjestöjen jo pitkään jatkuneen, omaan aatteeseensa keskittyneen työn kanssa.

Esimerkiksi Sosiaali- ja terveysjärjestöissä tai niiden omistamissa yhtiöissä on ollut Etelä-Pohjanmaalla 760 työntekijää, joiden työtehtävät ovat rakentuneet usein koordinoimaan ja mahdollistamaan pitkäjänteistä neuvonta-, auttamis- ja vertaistukitoimintaa. Uusien toimintamallien aktiivinen tuominen voikin tuoda omat jännitteensä jo valmiiksi omien työpaikkojensa pysyvyyttä pohtivien järjestöammattilaisten keskuuteen. Se voi lisätä myös muutosvastarintaa uusia toimintamuotoja kohden, tai vähintään kiihdyttää uudelleen koulutautumisen tarvetta uusien toimintamuotojen ottaessa tilaa aiemmalta toiminnalta.

Uudeltaisen toiminnan ja tuoreiden toimintamuotojen tuottaminen järjestötoimijoiden työkaluiksi voikin vaatia koordinoituja ponnisteluja erityisesti tiedonvälitykseen, uusien käytäntöjen levittämiseen sekä maakunnan laajuiseen koordinaatioon liittyen. Vaade mittavista panostuksista henkilöstön kouluttamiseen uusien toimintamuotojen hyödyntämisen mahdollistamiseksi voi olla kuitenkin yksittäisille yhdistyksille tai järjestöille pullonkaula muutoksen mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Maakuntaohjelmassa olisikin huomioitava ja turvattava myös järjestösektorin pitkäjänteisen, aatteellisen perustyön tuoma hyöty ja vaikutukset maakunnan hyvinvoinnille.

Vastine: Järjestöjen toiminta on olennainen osa kansalaisyhteiskunnan kiinteyttä ja tukee kansalaisten hyvinvointia mm. tarjoamalla vertaistukea, vaikuttamiskanavia, yhteisön tukea ja yhdessä tekemisen alustan kuntalaisille. Vapaan (aatteellisen) järjestötoiminnan ja järjestöjen palvelutoiminnan yhteensovittaminen huomioidaan maakuntaohjelman täytäntöönpanossa. Vastaavasti sote- ja maakuntauudistuksen tavoiteasetannassa korostuu järjestömuotoisen toiminnan merkitys sekä omaehtoisena toimintana että yhteistyökumppanina.

Kumppanuusajattelun hyödyntäminen

Yhteisöihin kuulumista, osallisuuden kokemusta ja välittämisen kulttuuria halutaan maakunnassa voimistaa. Sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi on siksi ensiarvoisen tärkeää, että uudet rakenteet mahdollistavat järjestöille hyvät toimintaedellytykset ja edistävät järjestöjen ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä ja aitoa kumppanuutta edellä mainitun asian aikaansaamiseksi.

Maakuntaohjelma painottaa vahvasti kumppanuutta muuttuneen toimintakentän haasteiden kohtaamisessa ja uusien toimintamallien hyödyntämisessä. On kuitenkin huomioitava eteläpohjalaisen järjestökentän monimuotoisuus ja pirstaleisuus. Kumppanuusajattelu hyödyttääkin usein suurempia, aktiivisempia toimijoita, joilla on resursseja "sukkuloida" eri toimijoiden rajapinnoissa, erityisesti palkatun toimihenkilöstön työpanoksen mahdollistamana. Tämä voi tapahtua myös tuoden ulkopuolista erityisosaamista, esimerkiksi vahvojen liittojen asiantuntijapalveluiden tukemana.

Kumppanuusajattelun merkittävä hyöty maakunnalle voi olla kuitenkin erityisesti pienten, paikallisten yhdistysten aktivoinnissa lähipalveluiden tuottamiseksi ja maaseutualueiden monimuotoisen palvelurakenteen säilyttämiseksi maakunnassa. Uusien järjestöjen ja yhdistysten tukirakenteiden keskiössä tulisivatkin olla lohko- ja sektorirajat, sekä eri rahoittajien vaatimuksien tuottamat kehykset aidosti ylittävät neuvonta-, tuki- ja koulutustoiminta.

Kumppanuuksien mahdollistamiseksi järjestöt on hyväksyttävä neuvottelupöytään yhdenvertaisina neuvottelukumppaneina. Sen mahdollistuminen helpottuu, jos järjestöjen oman toiminnan vaikuttavuus, sekä toimijoiden asiantuntijuus ja kokemustieto voidaan tuoda selvästi ja vaikuttavasti esille myös neuvottelutilanteessa. Järjestöjen aatteellisuuden pohjalla oleva kohderyhmäajattelu, kuten rajapinta viimeisen avun tuottajana ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tukena ja turvana, voi tuottaa haasteita yhteisen kielen löytymiseksi kumppanuuksia etsittäessä. Järjestökentän moninaisuuden ja sirpaloituneisuuden olomuoto on kuitenkin huomioitava myös päätöksenteossa ja kumppanuuksista neuvotellessa.

Vastine: Monimuotoinen järjestökenttä ja toimijoiden erilaisuudet antavat luontevan väylän kokemustiedon tuottamiselle ja välittämislle maakunnan päätöksentekoon ja toimintojen suunnitteluun. On tärkeää, että järjestöillä on myös omaehtoisesti kehittyvä rakenne koota arjesta nousevaa kokemustietoa ja välittää tietoa kootusti. Yhteisöjen yhdistys/Järjestötalo on merkittävä, organisoitunut järjestöjen toimintakokonaisuus maakunnan alueella ja mahdollistaa tarkoituksenmukaisen neuvottelukumppanuuden.

Riittävä resursointi turvattava

Muutos on herättänyt kysymyksiä järjestöjen roolista jatkossa hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimien toteuttajina, järjestöjen rahoituksesta ja muista toimintaedellytyksistä (esim. käytössä olleet julkiset tilat) uusissa rakenteissa.

Maakunnat saavat Maakuntien rahoituslain 12§ mukaan rahoitusta onnistuneesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Mainittu rahoitus on näillä näkymin tarkoitus ottaa ensimmäisen kerran käyttöön vuonna 2022. Järjestöt tulisi osallistaa aktiivisesti hyte-rahoitukseen vaikuttavien indikaattorien kehittämistyöhön ja rahoituksen suuntaamista koskevaan päätöksentekoon. Maakunnan tulisi lisäksi omalta osaltaan huolehtia myös järjestöjen rahoituksen riittävydestä hyte-ylimenokauden aikana vuosina 2019–2022. Järjestöjen toimintaedellytysten tukemiseksi Etelä-Pohjanmaan maakunnan ja alueen kuntien

tulisi myös sopimusjärjestelyin varmistaa, että järjestöt jatkossakin voivat käyttää eri palveluntuottajien tiloja yleishyödylliseen toimintaan.

Järjestöjen panosta tarvitaan yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseksi jonka johdosta maakunta-kunta-järjestö-asukas-toimintamalli tulee rakentaa siten että järjestöt myös erinäisten sote- ja maakuntauudistukseen liittyvien hankkeiden päättymisen jälkeen asianmukaisella tavalla ovat osallisena tulevaisuuden maakunnallisissa päätöksentekoprosesseissa ja -rakenteissa (maakunnan yhteistyövelvoitteen konkretisoituminen).

Vastine: Uuden maakunnan suunnittelussa olennainen tekijä on osallisuuden eri muotojen ja tasojen käyttöönotto suunnittelussa, päätöksenteossa ja tuotannossa. Osallisuusohjelma on osa maakunnan strategista suunnittelua ja tulevaa strategiaa. Järjestöjen toimintaedellytysten turvaamisessa kunnilla on keskeinen rooli. Maakunta tekee oman toimivaltansa mukaisesti yhteistyötä kuntien ja järjestöjen kanssa järjestöjen toimintaedellytysten turvaamisessa.

Järjestöjen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä vahvistuu erityisesti kuntien strategiatyön ja mm. Tulevaisuuden kunta –hankkeen myötä. On tärkeää, että järjestöt ovat aktiivisesti mukana tässä työssä oman roolinsa ja toimintaedellytysten esille tuojina.

Lisäys-/muutosehdotuksia maakuntaohjelman luonnoksen Hyvinvoivat ihmiset ja yhteisötösioon (kohta 4.3, toimintalinja 3):

1) Maakuntaohjelman luonnoksen läpäiseviksi teemoiksi on Hyvinvoivat ihmiset ja yhteisötösiossa asetettu digitalisaatio ja osaaminen. Esitämme kyseiseen kohtaan lisättäväksi myös osallisuuden ja kumppanuuden osion läpäiseviksi teemoiksi,

Vastine: Osallisuus ja kumppanuus on nostettu toimintalinjassa sisällöllisiksi painopisteiksi ja ovat siten vahvemmin mukana kuin läpäisevinä teemoina.

2) Järjestö- ja yhdistyskentän ja vapaaehtoistoiminnan koordinointi tarvitsee selkeyttä ja resursseja. Maakunnassa tulisi sote- ja maakuntauudistuksen seurauksena toimia järjestötoiminnan yhteyshenkilö ja maakunnan kunnissa vastaavasti hyte- ja järjestötoiminnan koordinaattoreita toimivan palveluohjauksen varmistamiseksi (mm. asukkaiden ohjaamiseksi järjestöjen vertaistuen tai muiden järjestöjen tuottamien palveluiden piiriin)

Vastine. Tämä resurssitarve on todettu ohjelmaluonnoksessa. Kommentit on myös toimitettu sote-valmistelijoiden käyttöön.

3) Määritellään maakuntastrategiassa asukkaiden esteettömät osallistumis- ja vaikutuskanavat ja asukasfoorumit. Asukkaiden osallistamiseen pitää osoittaa riittävästi resursseja. Luodaan maakuntaan järjestöyhteistyötä kokoava toimintarakenne, joka säännöllisesti kokoaa järjestöt ja maakunnan päättäjät,

Vastine: Maakuntastrategian valmistelu on juuri käynnistynyt ja nämä terveiset on viety valmistelusta vastaaville.

4) Uudistuksen tavoitteena on tarjota väestölle nykyistä yhdenvertaisempia palveluita, vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja sekä hillitä kustannusten kasvua. Varmistetaan palvelujen käyttäjien ja heitä

edustavien järjestöjen aktiivinen kuuleminen ja osallistaminen palvelujärjestelmän ja palvelujen kehittämisessä prosessien alkuvaiheista lähtien. Otetaan asiakkaiden ja kokemusasiantuntijoiden asiantuntijuus osaksi palveluiden valmistelua, kehittämistä, toteutusta ja arviointia.

Vastine: Lausunnossa esitetyt näkemykset ovat linjassa maakuntaohjelman tavoitteiden kanssa. Ne on myös välitetty sote- ja maakuntaudistusta ja uuden maakunnan strategiaa valmisteleville henkilöille.

TYÖMARKKINAJÄRJESTÖT

Akava, Etelä-Pohjanmaan Aluejohtoryhmä

Lausunto sisältää laajan ja polveilevan kuvauksen Etelä-Pohjanmaan toimintaympäristöstä. Lausunnossa referoidaan myös globaalien muutosten vaikutuksia ja kommentoidaan maakuntaohjelman toimeenpanoa. Varsinaisia konkreettisia muutosesityksiä ohjelmaluonnokseen ei tehdä. Lausunnonantaja on tiivistänyt huomionsa seuraavasti:

Maakuntahallinnon uudistaminen merkitsee julkisen vallan hajauttamista maakuntiin, sekä palvelujen ja väestön keskittymistä maakuntakeskuksiin, Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoelle. Kestävän kehityksen mukaisesti ihmistä ei voi olla olemassa ilman elinvoimaista ja toimintakykyistä luonnontaloutta. Maakunnan on oltava yhteisöllisesti kestävä ”ylikunta”, jotta kansalaisilla edelleen on viihtyisä, turvallinen, terveellinen ja virikkeellinen elin- ja asuinympäristö. Onkin luontevaa käsitellä ympäristön osallisuutta suunnittelussa (SOVA) yhtäjalkaa lausuen.

Maakunnan voimavara on ihminen, joka toimii ympäristössä. Etelä-Pohjanmaan luontoympäristö on suuresti muuntunut sitä voimaperäisesti hyödynnettäessä maa- ja metsätalouden, turvetuotannon ja vesivoimatalouden tarpeisiin, sekä kuormitettaessa liikenteen, eläintalouden, tuotantotoiminnan ja teollisuuden päästöin. Alueella on tarvittavat pohjavesivarat. Alueen maa-ainesvarat ovat tehokkaassa käytössä ja ehtyvät. Alueen turvallisuuspoliittinen asemoituminen on erinomainen.

Voimalaitosrakentamisen vuoksi kalat eivät kuitenkaan enää pääse kutemaan Lapuanjokeen eikä Ähtävänjokeen, jokihelmisimpukat eivät kykene lisääntymään, eikä tulvasuojelun tarve tule poistumaan ojitusten ja sadannan lisääntymisen takia.

Tulevaisuuden työpaikat ovat korkean jalostuskyvyn toimialoilla, jolloin peruselinkeinoihin ja metalliteollisuuteen nojaavan Etelä-Pohjanmaan elinkeinoelämän on uudistuttava. Mahdollisuuksia tarjoutuu innovatiivisesta uudesta palvelumuotoilusta erityisesti ravintotuotannossa, teollisesta internetistä, sekä kansainvälisestä osaamisesta, markkinoinnista ja osallisuudesta.

Tulevaisuuden yhteiskunta on osallistava, nopealiikkeinen, reaaliaikainen. Tämän takia koulutusta on voimaperäisen nopeasti kehitettävä, työpaikat luotava ja täytettävä, sekä syrjäytyminen estettävä. Perhepoliittisin ja yhteiskunnan turvallisuutta lisäävin toimin on kansakunnan väkiluku syytä saada nousuun.

Aikaa kaikkeen tähän on globaalista kilpailutilanteesta johtuen korkeintaan 10+ vuotta. Toimeen on syytä tarttua nyt tai muuten ”juna meni jo”. Kestävä kehitys merk. resurssitehokkuutta on kirjoitettava sisään

kaikkeen suunnitteluun tulevaisuuden virheinvestointien välttämiseksi. Kokonaisuus on nähtävä ja eikös se liene maakuntauudistuksen tavoite?

Vastine: Maakuntaohjelma pyrkii yhteen sovittamaan luonnonvarojen turvaamiseen ja käyttöön kohdistuvia tarpeita tavoitteena mahdollisimman kestävä lopputulos sekä ympäristön kannalta että myös taloudellisesti.

SAK

Lausunto: Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman neljä toimintalinjaa ovat hyviä lähtökohtia maakunnan kehittämislle. Etelä-Pohjanmaan positiivinen vire, me-henki ja tekemisen meininki on huomioitu muuallakin Suomessa laajasti ja vaikuttavat suuresti alueen vetovoimaisuuteen.

On toivottavaa, että uusi maakunnan hallinto sitoutuu maakuntaohjelman toteuttamiseen, mutta tarvittaessa pystyy myös muokkaamaan sitä uuden hallinnon tarpeisiin sopivaksi.

Niin alkutuotanto kuin jatkojalostaminenkin tarvitsevat jatkossa uudenlaista osaamista ja digitalisaation hyödyntämistä. Kuluttajat arvostavat lähi- ja luomuruokaa ja uusille vaihtoehtoisille tuotteille on myös kysyntää. Näiden uusien innovaatioiden markkinoihin tarvitaan koko maakunnan tukea. Konkreettisten toimenpiteiden osuus jäi tässä uudistumiskykyinen elinkeinoelämä-osiossa ehkä hieman kapeaksi.

Vastine: Maakuntaohjelmassa tavoitteita linjataan yleisemmällä tasolla. Toimenpiteet konkretisoituvat maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa.

Kaikkaa osaamista ei tarvitse haalia oman maakunnan alueelle, vaan yhteistyötä naapurimaakuntien kanssa koulutusasioissa kannattaa hyödyntää entistä tehokkaammin. Mm. Vaasan yliopistojen tarjoamat koulutusmahdollisuudet houkuttelevat väkeä myös Etelä-Pohjanmaan seudulle.

Ammatillisen koulutuksen reformi vaatii kouluilta ja työelämältä aivan uudenlaista yhteistyötä, johon toivoisimme myös asiantuntija-organisaationa pääsevämme osallistumaan ja antamaan osaamisemme ja panoksemme tämän yhteistyön kehittämiseen. Olisikin toivottavaa, että yrittäjyyskasvatuksesta sijasta tai ainakin rinnalla puhuttaisiin laajemmin työelämäkasvatuksesta. Koulutuksen ja houkuttelevuuden lisäämiseen kaipaisimme vielä lisää konkreettisia suunnitelmia, jolla mm. väestön ikääntymisestä johtuvat työvoiman saatavuusongelmat saataisiin ratkaistua.

Vastine: Maakuntaohjelmassa tavoitteita linjataan yleisemmällä tasolla. Toimenpiteet konkretisoituvat maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa. Ohjelmaan lisätään maininta työelämävalmiuksien kehittämisestä yrittäjyyskasvatuksen rinnalla.

Maakunnan edelleen kehittymiselle tärkeää on hyvistä liikenneyhteyksistä huolehtiminen. Työmatkaliikenteen ja työntekijöiden liikkuvuuden sujuvoittamiseksi on teiden kuntoon kiinnitettävä erityistä huomiota. Suupohjan radan kunnostaminen pitäisi nostaa vahvemmin esiin, sillä se takaa tavarankuljetuksen myös meriteitse.

Vastine: Suupohjan radasta on valmistunut selvitys eri kunnossapidon ja parantamisen vaihtoehtoista. Väylähankkeiden listaa on myös päivitetty vastaamaan liikennejärjestelmäsuunnitelman päivitettyä versiota, jossa Kaskisten rata on mukana.

Sote- ja maakuntauudistus muuttaa palvelukenttää tulevaisuudessa. Maakuntaohjelmassa on painotettu hyvin paljon yksityisten palvelutuottajien tukemista. Näkemyksemme mukaan maakunnan tulisi taata toimivat julkiset palvelut maakunnan asukkailla ja huolehtia siitä, että asukkailla on yhtäläiset mahdollisuudet palveluihin ja hyvään hoitoon. Julkisen sektorin pitäisi olla pääasiallinen palveluntuottaja, jota yksityiset tuottajat tukevat.

Vastine: Vastine: Sote- ja maakuntauudistusta valmistellaan kansallisten linjausten mukaisesti. Maakunnan tulevaisuuden ja siinä erityisesti asukkaiden yhdenvertaiset oikeudet palveluihin on maakuntaohjelman näkökulmasta olennainen linjaus tulevassa sote- ja maakunta –rakenteessa.

Kokonaisuutena maakuntaohjelma vaikuttaa hyvältä ja monipuoliselta kokonaisuudelta

STTK Etelä-Pohjanmaan aluetoimikunta

Lausunto: Todettiin, että Maakuntaohjelma on hyvin ja huolella valmisteltu ennen lausuntokierrokselle lähettämistä. Aluetoimikunta ei löytänyt mitään suurempia asioita, joita ei olisi otettu huomioon.

Aluetoimikunta ei esitä mitään korjauksia tai muutoksia, mutta päätyi esittämään muutamia meille tärkeitä asioita, joihin tulisi kiinnittää huomiota;

- *Raideliikennettä Ähtäriin tulisi kehittää nykyistä paremmaksi.*
- *AMK- ja toisen asteen koulutusta ei tulisi keskittää liikaa Seinäjoki painotteisesti*
- *Seutukuntien toimintaa tulisi tehostaa alueen vetovoimaisuuden parantamiseksi*
- *Ammatillisen koulutuksen tulee sellaista, että se auttaa maakunnan yrityksiä saamaan tarvitsemaansa työvoimaa*
- *Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä tulee huolehtia siitä, että työpaikat jäävät maakuntaa.*

Vastine: Lausunnossa esitetyt näkökulmat vastaavat hyvin ohjelmaluonnoksen linjauksia. Viimeisessä kohdassa esitetystä voidaan todeta, että se on sote- ja maakuntauudistusvalmistelun lähtökohta.

NAAPURILIITOT

Keski-Pohjanmaan liitto

Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman valmisteluprosessi on toteutettu osallistamisen ja yhteistyön periaatteita laadukkaasti toteuttaen. Ohjelman strategiset valinnat ja toimenpiteet on valittu luontevasti maakunnan vahvuuksiin ja erityispiirteisiin pohjautuen. Maakuntaohjelmassa on tehty selkeitä valintoja, joihin seuraavien vuosien aikana halutaan panostaa. Ohjelman läpäisevissä teemoissa korostuu tulevaisuusnäkökulma, digitalisaation ja osaamisen, yritystoiminnan uudistumisen ja kansainvälistymisen merkitys.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä maakuntien välistä yhteistyötä alueellisessa kehittämistyössä. Maakuntien yhteistyö ja verkostoituminen tulee maakuntauudistuksen myötä edelleen lisääntymään. Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien yhteistyölle on hyvät edellytykset jatkossakin uudistuvassa toimintaympäristössä.

Pirkanmaan liitto

Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman luonnoksesta välittyy hyvin maakunnan olosuhteiden tuntemus ja käynnissä olevien kehityskulkujen ymmärrys yhdistettynä varsin käytännönläheiseen kehittämisoitteeseen. Ohjelmaluonnoksen runsaan, kuvailevan ja tavoitemuotoon kirjoitetun tekstisisällön vuoksi ei kuitenkaan ole kovin helppoa löytää ja erottaa sitä, mitkä ovat Etelä-Pohjanmaan varsinaiset tekemisen kärkiasiat seuraavien kolmen - neljän vuoden aikana. Toimintalinjojen alaotsikot antavat näille tekemisille joka tapauksessa ymmärrettävät puitteet.

Pirkanmaan liitolla ei ole huomauttamista Etelä-Pohjanmaan kehittämisvalintoihin, jotka heijastelevat maakunnan omien toimijoiden kesken tehtyä, perusteltua tulkintaa maakunnan kehittämistarpeista ja -mahdollisuuksista. Ne perustuvat myös monilta osin yleismaailmallisempiin kehityskulkuihin, jotka muutkin maakunnat ovat tunnistaneeet aluekehitystyönsä reunaehdoiksi, ja joita myös Pirkanmaan maakuntaohjelmavalmistelun taustaksi tehdyssä tulevaisuustarkastelussa on käsitelty.

Maakuntauudistuksen edetessä tulee olemaan erityisen tärkeää että maakunnat jatkavat omien vahvuksiensa ja muutosjoustavuutensa kehittämistä, jotta ne voivat kehittää kasvun, hyvinvoinnin ja toimeentulon mahdollisuuksia väestöilleen. Tässä suhteessa on olennaista että maakuntaohjelmissa osoitettuna strategisina kehittämiskohteina tunnistetaan laajempien, globaalien kehityskulkujen avaamia mahdollisuuksia ja mahdollistetaan niihin tarttuminen riittävällä ketteryydellä. Pirkanmaan liitto toivoo että maakunnille yhteisissä asioissa uudistava, tulevaisuusorientoitunut yhteistyö jatkuu ja tiivistyy molempia maakuntia hyödyttävällä tavalla.

Pohjanmaan liitto

Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman sisältämät kehittämisteemat ovat monelta osin samansuuntaisia Pohjanmaan maakuntaohjelman luonnoksen kanssa. Tämä antaa hyvät mahdollisuudet maakuntien väliselle yhteistyölle myös jatkossa. Pohjanmaan maakuntaohjelman luonnoksessa kehittämisen kärkiteemoiksi nostetaan yritysten elinvoiman parantaminen, osallisuuden vahvistaminen, resurssiviisaan yhteiskunnan edistäminen sekä uuden maakunnan laadukkaan ja yhdenvertaisen palvelujärjestelmän rakentaminen.

Maakuntien väliselle yhteistyölle on hyvät mahdollisuudet esimerkiksi kehitettäessä yritysten vientiverkostoja ja valmiutta kokonaistoimituksiin sekä edistettäessä digitaalisten ratkaisujen (ml. automaatio, robotiikka yms.) hyödyntämistä ja kehittämistä yrityksissä. Myös bio- ja kiertotalouden edistäminen on luonteva yhteistyön osa-alue, kuten laajemminkin ympäristö- ja ilmastohaasteiden ratkaiseminen. Elintarvikkeiden jalostusasteen nostaminen sekä elintarvikeketjun kehittäminen kokonaisuutena ovat tärkeitä tavoitteita myös Pohjanmaalla. Liikennehankkeiden osalta laajaa yhteistyötä edellyttävät esimerkiksi valtatie 3 parantaminen, Seinäjoki-Vaasa yhteysvälin raideliikenteen nopeuttaminen sekä Suupohjan kehityskäytävän kehittäminen.

Pohjanmaan liitto toivoo, että maakuntien välinen hyvä yhteistyö jatkuu myös maakuntaudistuksen edetessä ja että sekä hyviksi havaittuja että uusia toimintamalleja hyödynnetään yhteisten haasteiden ratkaisemisessa.

MUUT YHTEISYÖTAHOT

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät

Ohjelman strategiset valinnat ovat pääpiirteittäin oikeita. Lisäksi kiinnitämme huomiota seuraaviin yksityiskohtiin:

- *Sote- ja maakuntaudistus avaa suuren osan palvelutuotannosta toteutettavaksi markkinaehtoisesti. Tämä koskee sekä kasvupalveluita että sote-palveluita. Maakunnan on edistettävä määrätietoisesti eteläpohjalaisten pk-yritysten toimintamahdollisuuksia ottamalla pk-yritykset mukaan palvelutuotantoon mahdollisimman laajasti.*
- *Asiakkaan valinnanvapauden avulla palvelujen saamista voidaan nopeuttaa, niiden laatua parantaa ja samalla jarruttaa yhteiskunnan kustannusten kasvua. Soten puolella maakunnan on käynnistettävä asiakassetelin käyttö ja henkilökohtainen budjetointi ja jo sitä ennen lisättävä palvelusetelin käyttöä.*
- *Maakunnalta vaaditaan korkeatasoista hankintaosaamista sekä avointa ja luontevaa yhteistyötä pk-yritysten kanssa.*
- *Koulutustarjonta on sovitettava joustavasti maakunnan elinkeinoelämän muuttuviin tarpeisiin. Työelämän ja oppimisen integraation on toimittava aidosti. Ammattiopetuksen ja yritysten kanssakäymistä on sovitettava entistä paremmin yhteen muutoinkin kuin koulutusreformin käytännön toteutuksen yhteydessä.*
- *Etelä-Pohjanmaan verkostomaista korkeakoulumallia on kehitettävä niin ikään elinkeinoelämää palvelevasti.*
- *Ammattikorkeakoulun kehittämistä on jatkettava määrätietoisesti myös siten, että yhteydet muihin ammattikorkeakouluihin ja oppilaitoksiin ovat mahdollisimman toimivat.*
- *Koulutuksen saatavuus on turvattava eri puolilla maakuntaa mieluummin nykyisessä laajuudessa tai paremmin. Digitalisaation mahdollisuudet koulutuksessa on otettava käyttöön etupainotteisesti.*
- *Yrittäjyyskasvatus on otettu onnistuneesti käyttöön jo perusopetuksessa. Sitä on jatkettava toisella asteella ja korkeakoulutuksessa siten, että yrittäjyys ammattivaihtoehtona tuodaan tasapuolisesti esille ja että intoa yrittäjän uralle tuetaan.*
- *Elinvoimainen maakunta on keskeinen tavoite. Se tukee myös maakuntakeskuksen kehittymistä ja sen kilpailukykyä muiden maakuntakeskusten kanssa.*
- *Maakunnan sisäisen tieverkon kunnosta on huolehdittava, sillä elinkeinoelämän kuljetustarpeiden toimivuus takaa myös asutuksen säilymisen taajamien ulkopuolellakin.*

- *Pääradan kehittämistä on jatkettava niin, että matka-aikoja voidaan lyhentää ja radan kuljetuskykyä lisätä.*
- *Pk-yritysten omistajanvaihdosten tarve lisääntyy jatkuvasti. Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ja alueen kunnat ovat päättäneet jatkaa yhteistä omistajanvaihdoshankettaan vuoden 2020 loppuun saakka. Jatkossa omistajanvaihdospalvelu voisi luontevasti kuulua maakunnalle.*

Vastine: Lausunnon mainitut asiat ovat tärkeitä ja huomionarvoisia. Ne ovat myös yhtenevät maakuntaohjelman linjausten kanssa. Asioihin kiinnitetään huomiota myös sote- ja maakuntaudistuksen valmistelussa.

Mantere Henna

Lausunto: Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman ympäristöselostus. Sivu.17: "Puurakentaminen saa aikaan positiivisia ympäristövaikutuksia, koska puu on uusiutuva ja hiiltä sitova raaka-aine. Sosiaalisia ja kulttuurisia vaikutuksia ei arvioida olevan." Nähdäkseni puurakentamisen sosiaalinen ja kulttuurinen vaikutus on MAAKUNNASSA HYVIN MERKITTÄVÄ suuntaan taikka toiseen: Selvästi heikentävä, mikäli strategialla luodaan näkymiä pelkästään teolliselle rakentamiselle perinteen kustannuksella. Ja erittäin positiivinen, mikäli perinteiset rakennustavat hyväksytään osaksi rakentamisen työkalupakkia, jolloin tavoitteissa ja käytännöissä annetaan tilaa mm. vanhojen pohjalaistalojen kunnostamiselle, siirtämiselle ja ennallistamiselle.

Vastine: Maakuntaohjelman ympäristöselostuksen vaikutusten arviointia on täydennetty kautta linjan ja samalla nostettu esille myös rakennusperinteen merkitys.

Lausunto: Maakuntaohjelmaluonnos, sivu 16: "Toimialan kehityksen vauhdittamiseksi ja hiiltä sitovan puurakentamisen lisäämiseksi on erityisesti julkisissa rakennushankkeissa kiinnitettävä huomiota rakentamisen ekologisuuteen, hiilijalanjälkeen ja rakennusten terveellisyyteen. Myös kaavoituksen keinoin voidaan edistää ekologisesti kestävästä rakentamisesta ja kehittää alan yritysten toimintaympäristöä." Kommentti "rakentamisen ekologisuus" ymmärretään hyvin usein hyvin kapeasti nollaenergiataloina, koneellisena ilmastointina yms ratkaisuin, jotka eivät tue perinnerakentamista ja rakennusperinteen säilymistä. Miten näiden sisältyminen tavoitteisiin varmistetaan?"

Vastine: Ohjelmaa on täydennetty tuomalla esiin perinnerakentamisen merkitys.

MTK Etelä-Pohjanmaa ry

Lausunto: Myönteistä on, että maatalouden ja koko ruokaketjun suuri merkitys maakunnalle tulee asiakirjassa hyvin esille. Pidämme erittäin hyvänä asiakirjan lähtökohtaa (toimintalinja1), että "Etelä-Pohjanmaan maakunnan kärkenä on agrobiotalous".

Maakuntaohjelmaluonnoksessa todetaan, että elintarviketuotannon jalostusarvo on vähentynyt maakunnassa viime vuosien aikana. Asiakirjassa arvioidaan, että osasyynä ovat Venäjä-pakotteet. MTK-Etelä-Pohjanmaa haluaa muistuttaa, että maamme poikkeuksellisen keskittynyt päivittäistavarakauppa on käyttänyt alavireistä vientimarkkinaa keinona painaa elintarvikkeiden hintataso kotimaassa hyvin alas. Samalla myös arvonlisäys on romahtanut erityisesti elintarvikkeiden alkuperäisessä.

Maakuntaohjelmaluonnoksessa esitetään, että elintarvikeklusterin kasvun ja kilpailu-kyvyn kannalta olisi tärkeää saada jalostusarvoa kasvatettua. MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, eteläpohjalaisen elintarvikeketjun tuottamat tuotteet ovat korkealaatuisia, turvallisia, puhtaita ja jäljitettäviä. Nykytilanteessa niiden ”halpuutettu hinta” ei vastaa niiden todellista arvoa. Myös valtiovalta on todennut tilanteen ja yhdeksi keinoksi elintarvikeketjumme arvonalisäyksen nostamiseksi on esitetty puuttumista kaupan keskittymisen seurauksena syntyneeseen vääristyneeseen markkinatilanteeseen sekä kaupan toimintatapoihin (Suomen hallituksen linjaus ruoka-asiamiehen virasta ja ruokamarkkinoiden erityislaista).

Vastine: Koko elintarviketuotantoketjun elinvoiman säilyttäminen ja arvonalisän kasvattaminen ovat Etelä-Pohjanmaalle tärkeitä tavoitteita. Tuotteiden korkeasta laatutasosta on pidettävä kiinni kaikin keinoin. Etelä-Pohjanmaan liitto pyrkii osaltaan vaikuttamaan siihen, että alkutuottajat saisivat kohtuullisen ja toimeentulon takaavan osuuden elintarvikeketjun arvonalisäyksestä. Tavoitteena on myös kasvattaa lähellä tuotetun ruoan osuutta eteläpohjalaisten organisaatioiden elintarvikehankinnoissa.

Lausunto: MTK-EP katsoo, että maakuntaohjelmassa tulee pyrkiä vahvistamaan alkutuotannon markkinavoimaa. Maakuntaohjelmaluonnoksessa esitetyt monet kehittämissinjaukset tähän liittyen ovat perusteltuja. MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että maakuntaohjelmassa tulisi olla yhtenä tavoitteena myös elintarvikeviennin kehittäminen.

Vastine: Lausunnon näkemykseen voi hyvin yhtyä ja se onkin yksi ohjelmaluonnoksessa esitetyistä kehittämistavoitteista.

Lausunto: Elintarvikeketjun toimintaedellytysten turvaaminen sekä erityisesti kotimaisen raaka-aineen merkityksen korostaminen on tärkeää, ja tulee hyvin esille maakunta-ohjelmaluonnoksessa. Kestävien ruokajärjestelmien kehittäminen ja lähiruoan painottaminen maakunnassa ovat tästä näkökulmasta erittäin myönteisiä asioita.

MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että kokonaisuutena tarkastellen maakuntaohjelma-luonnos on varsin onnistunut.

Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry

Lausunto: Maakuntasuunnitelman tavoite saada aikaan tahtotila tarttua hyvinvoinnin tilan kokonaisvaltaiseen kohentamiseen ennen ongelmien kasautumista ennakoivilla toimilla sekä sektori- ja hallintorajat häivyttävillä toimintamalleilla tulee tuottamaan tulevalle maakunnalle lisää voimavaroja sekä osallistaa eri toimijoita tekemään asioita yhdessä uudella tavalla.

Valinnat toimintalinja 3. painopisteistä ja kärjistä, erityisesti hyvinvoinnin edistäminen maakunnassa sekä järjestö- ja vapaaehtoistoiminta antaa kirjauksineen kolmannen sektorin toimijoille paljon mahdollisuuksia olla mukana toteuttamassa maakuntaohjelmaa.

Hyvinvoinnin edistäminen elinkaariajattelulla ja osallistamalla kaikki hyvinvointiin liittyvät sektorit, tulee parhaimmillaan tuottamaan uusia toimintamalleja, palveluja ja jopa hyvinvointiin ja ennakoivaan työhön liittyvää yrittäjyyttä. Tässä 3. sektorin toimijat tulevat kuitenkin tarvitsemaan apua ja osaamisen kehittämisen ohjelman mm. ammattimaisen sisällöntuotannon, tuotteistamisen ja markkinoinnin omaksumiseksi.

Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan kirjaukset ovat erinomaisia ja tunnistavat sen tilanteen missä toimijat tällä hetkellä ovat. Halu ja tahto tehdä asioita yhdessä sektorirajat ylittäen on olemassa, mutta koordinoitiin (niin kunta- kuin maakuntakohtaisesti) sekä jo edellisessä kappaleessa mainittuun osaamisen kehittämisen ohjelmaan tarvitaan resursointia.

Maakuntaohjelman luonnoksen kirjaus missä todetaan, että toimintamalli tulee rakentaa sellaiseksi, että järjestöt ovat luonnollinen osa ja koko ajan mukana kumppanuuden periaatteella, on erinomainen, se lisää luottamusta maakuntaan yhteistyökumppanina ja antaa erinomaisen lähtökohdan yhteisen hyvän edistämiseen.

Vastine: Lausunnossa esitettyihin näkemyksiin on helppo yhtyä. Ne ovat maakuntaohjelman hengen ja linjausten mukaisia.

Ristimäki Jaakko

Lausunto: Liikennehankkeet ja logistiikka Etelä-Suomeen jäävät ohjelmassa ohuelle huomiolle. Valtatie 3 on monien kannalta kehityskäytävä, mm. Atrian jalosteet kulkevat pääosin kumipyörillä, päämarkkinat ovat etelässä ja pian Kiinassa ja Venäjälle. Kaksoisraide Tampereelle pitäisi olla kaikissa suunnitelmissa. Matkailu ja Äänekosken biotehdas vaativat huomioita poikittaiselle valtatielle 18.

Vastine: Seinäjoki - Tampere kaksoisraide on edunvalvonnan kärkihanke, jonka toteutumista pyritään edistämään mm. kuuden Läntisen Suomen maakunnan yhteisellä Päärata plus -aloitteella ja EU:n TEN-T -politiikkaan vaikuttamalla.

Vastine: Vt 18 Laihia–Seinäjoki-välille on vuoden lopussa valmistumassa palvelutasosuunnitelma, jossa yksittäisiä kohteita mm. ovat 3 kpl ohituskaistoja, Pelmaan liittymän etuajo-oikeuden muuttaminen ja myöhemmin eritasoliittymä rakentaminen sekä lukuisten yksityisliittymien poistaminen. Laihia–Vaasa-välille ollaan esittämässä uutta valtatie yleissuunnitelmaa. Seinäjoki–Ähtäri–Jyväskylä-osuudelle tehdään tarpeellisia paikallisia parannuksia esim. liittymäjärjestelyt. Myös vt:n 18 oikaisuosuuksien tarkempaa suunnittelua ja rakentamista edistetään, vaikka hankkeiden toteutuminen lähitulevaisuudessa on epätodennäköisiä.

Vt:lle 3 on valmistunut kokonaisuudessaan kehittämisselvitys.

Suomen Luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry

Lausunto: Luonto ja ympäristö jäävät valitettavan vähälle huomiolle maakuntaohjelmassa. Ohjelma on myös ristiriitainen, toisaalta puhutaan esimerkiksi maakunnan potentiaalista isompiin hakkuumääriin ja bioenergian tuotantoon, ja toisaalta nostetaan luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja kestävä käyttö koko ohjelman keskeisiksi tavoitteiksi.

Ohjelmassa mainitaan myös, että sen sisältöä linjaavat kestävän kehityksen periaatteet. Hyvin perustein voidaan kyseenalaistaa, onko toimintamme ollut ekologisesti kestävä enää pitkiin aikoihin. Tämä saa epäilemään, että ohjelman kauniit tavoitteet ovat yksinkertaisesti mahdottomia toteuttaa oikean tahtotilan puuttuessa, ja kuin niin monta kertaa aiemminkin, luonto jää häviöjä puolelle.

Vastine: Maakuntaohjelma pyrkii yhteen sovittamaan luonnonvarojen turvaamiseen ja käyttöön kohdistuvia tarpeita tavoitteena mahdollisimman kestävä lopputulos sekä ympäristön kannalta että myös taloudellisesti.

Suot ja turvetuotanto

On todella hienoa, että maakuntaohjelmassa nostetaan esiin erityisesti suoluonnon merkitys eteläpohjalaiselle ympäristölle ja tunnustetaan nykyisen soidensuojeluverkoston riittämättömyys. Tämän valossa on erikoista, että samaan aikaan valmisteilla olevassa vaihemaakuntakaava III:ssa suojeltavien soiden määrä oli todella pieni, kun taas turvetuotantoalueita kaavaan oli varattu erittäin paljon. Maakuntaohjelman luonnosta lukiessa ei uskoisi, että vaihemaakuntakaavaa on ollut laatimassa sama taho.

Turpeennoston ja -energiakäytön ympäristövaikutukset ovat kuitenkin niin karseat, että olisi suotavaa, että Etelä-Pohjanmaallakin pyrittäisiin tästä kaikin voimin eroon. Olisi ollut hienoa, että maakuntaohjelmassa olisi selvästi otettu kantaa turpeen käytön vähentämiseen. Nyt asia jää epäselväksi, turvetta ei mainita ohjelmassa juuri ollenkaan. Ehkä turve tässä yhteydessä on niputettu vihreältä ja ympäristöystävälliseltä kuulostavan bioenergia-termin alle.

Vastine: Maakuntakaavan tavoitteena on pitää turvetuotannon tuotantomahdollisuus nykyisellä tasolla korvaamalla käytöstä poistuvia alueita. Turve pysyy energiatuotannossa merkittävänä polttoaineena vielä pitkään, joskin sen merkitys on pienentymään päin. Maakuntakaava ohjaa uuden mahdollisen tuotannon luonnontilaltaan voimakkaasti muuttuneille 0 ja 1 luokan soille, jolloin tuotannon vaikutukset suoluontoon ovat mahdollisimman vähäiset. Turpeen käytön tulevaisuus linjataan osana kansallista energiapolitiikkaa, eikä se siten ole maakuntaohjelman näkökulmasta oleellinen kysymys.

Vesistöt

Huomion kiinnitti, että ohjelmassa mainitaan, että EU:n vesipuitedirektiivin tavoitteita vesistöjen hyvästä tilasta on mahdotonta saavuttaa. Vaikka vesistöjen tavoitetilaan ei seuraavan muutaman vuoden aikana päästäisikään, ei se tarkoita sitä, etteikö vesiensuojeluun tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota. Ympäristöstrategian mukaan ”panostukset vesien laadun parantamiseen ovat välttämättömiä Etelä-Pohjanmaalla”, tämän nojalla olisi vesiensuojelulla voinut olla nykyistä suurempi paino myös maakuntaohjelmassa.

Vastine: Lausunnon huomio on aiheellinen, koska pyrkimys vesien laadun parantamiseen on kirjattu ohjelmaluonnokseen epäselvästi. Luonnosta on tältä osin täydennetty ja tarkennettu.

Metsät

Voidaan olla montaa mieltä siitä, onko hitaasti kasvaneen suomalaisen puun keittäminen selluksi aivan niin suuri ympäristöteko kuin annetaan ymmärtää. Tämän vuoksi olikin hienoa lukea ohjelman tavoitteista puun jalostusasteen nostamiseen ja puurakentamiseen panostamiseen.

METSO-ohjelmaa ja sen mahdollisuuksia onkin tarpeen edistää voimakkaasti erityisesti Etelä-Pohjanmaan alueella, jossa suojellun metsän pinta-ala on koko maan alhaisimpia.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Seinäjoen lähialueella valmiiksi sijaitsevat valtionmaiden suojelualueet riittävät pinta-alaltaan uuden kansallispuiston perustamiseen. Läntisen Suomen alueella kansallispuistoihin eniten kasvua haetaan suo- ja sisävesien alueista, joita näissä Seinäjoen alueen valtion maissa on. Maakunnassa vallitsevana näkemyksenä on kansallispuistojen suhteen käsittämätön, luuloihin perustuva pelkotila, joka ei tämänkään maakuntaohjelman suunnittelussa poistu.

Etelä-Pohjanmaan maakunnan kehittämiseen liittyvä, MaakunnanYhteistyöRyhmä, MYR, on sulkenut jäsenyydestään pois luontojärjestöt. Se lienee johdannainen seuraus maakunnassa vallitsevasta luonnon biodiversiteetin ymmärtämisestä, tai sen sivuuttamisesta päätöksen teossa.

Kansallispuisto sopisi loistavasti maakuntastrategian tavoitteisiin hyvinvoivien ihmisten ja menestyvien yritysten uudistuvasta ja yhteistyötä rakentavasta kulttuurimaakunnasta, ja tukee maakuntaohjelman tavoitteita alueen vetovoimaisuuden ja viihtyvyyden parantamisesta.

Vastine: Etelä-Pohjanmaan liitto selvitti vuonna 2012 mahdollisuutta lähteä muodostamaan kansallispuistoa Seinäjoen, Kuortaneen ja Lapuan kuntien raja-alueella sijaitsevien suojelu- ja virkistysalueiden ympärille. Ajatus ei tuolloin saanut kannatusta. Etenkin ratkaisevassa asemassa olevien kuntien kanta oli kielteinen. Liitto totesi tällöin asian siltä erää loppuun käsitellyksi.

Ympäristöystävällisiä ratkaisuja

On todella hienoa ja tärkeää, että maakuntaohjelmassa on nostettu esiin muun muassa kiertotalous, resurssitehokkuus, luomu- ja lähiruoka sekä lihalle vaihtoehdot proteiinivaihtoehdot.

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
REGIONAL COUNCIL OF SOUTH OSTROBOTHNIA

WWW.EPLIITTO.FI

